

Hnutí
Brontosaurus

METODIKA
Dobrovolnictví
Dalimil Toman

Díky brontosaurům jsem sebral odvahu jít za svým snem. Původní profesí jsem učitel, ale na akcích s brontosaury na hradě v Boskovicích jsem se "vyučil" kastelánem.

Pavel "Pája" Ecler,
kastelán zámku Veltrusy

Když jsem končil střední objevil jsem inzerát tábora Hnutí Brontosaurus ve Zvířeticích. Inzerát, který ovlivnil celý můj život. Na táboře totiž panovala atmosféra, kterou jsem jinde nezažil. Otevřená. Svobodná. Tvořivá. Nadchla mě. Brontosauři se snadno stali hlavní náplní mého volného času.

Jiří Kulich,
dlouholetý ředitel Střediska ekologické výchovy a etiky Růchory

Když jsme přišli do zaniklé osady Zastávka a okolních sadů našli jsme okouzující místo. A také místo pustnoucí. Postupně jsme tam vysadili desítky stromů starých odrůd. Zastávka je pro nás místo, kde se dá tvořit a kde se člověk může rozvíjet. Současně je to lokalita s velkou šancí pro biodiverzitu. Je radost organizovat, když člověk za sebou vidí výsledky.

Zdeněk Frélich,
organizátor základního článku Brontosaura Baobab

*vybráno ze sborníku Hnutí Brontosaurus
Příběhy nadšení*

METODIKA Hnutí BRONTOSAURUS

Dobrovolnictví

Vydalo: Hnutí Brontosaurus

Brno 2021

Autor: Dalimil „Cody“ Toman

Kresby: Milan „Kilián“ Peleška

Grafická úprava: Miroslav „Sibi“ Zimek

Fotografie: archiv Hnutí Brontosaurus

Podklady, připomínkami či texty přispěli:

Barbora Dedková, Josef Ferenc, Tereza Loučková,

Tereza Opravilová, Pavel Pracný, Ester Surovčík,

Michal Švarný, Jana Švaříčková.

Děkujeme!

Úvod

“Bez činu zůstává i nejkrásnější myšlenka bezcennou.”

Mahátma Gándhí

Už od dětství mne zajímala příroda a miloval jsem všemožná místa dýchající historií. Obé pro mne mělo a má velkou vnitřní hodnotu. Když jsem později začal vést dětský oddíl, často jsem přemýšlel, jak dětem hodnotu přírody a historie předat. Nejsmysluplnější cestu mi v tom brzy ukázal Brontosaurus. **Přímá aktivní činnost pro přírodu** či památky v otevřené partě lidí i přijímající a motivující atmosféře je pro mne **jedinečná možnost, jak lidi inspirovat k ochraně přírody i péči o památky**. Je to zároveň **příležitost rozvíjet sebe sama** a pozitivní vztah k sobě i světu kolem nás. Je to šance se mnohé **naučit skrze praktickou činnost**. Dobrovolnictví provázené zajímavým programem, jež nás učí přemýšlet nad mnoha aktuálními tématy, mi vždy přinášelo také naději. Naději, že se věci kolem nás dají měnit k lepšímu. Protože **naděje není pasivní čekání na zázrak, ale aktivní snaha něco udělat**, s vírou, že se to povede. Právě proto je pro mne možnost vzít díky dobrovolnictví drobné i větší věci do svých rukou a něco udělat tak důležitá. Metodika Dobrovolnictví není určena jen brontosaurům. **Všichni** zájemce může **provést tím, jak lze dobrovolnictví vnímat a prožívat**, i tím, jak dobrovolnické aktivity dobře **organizovat pro ostatní**. A to tak, abychom z toho měli v životě radost a dobrý pocit.

P.S. Milé organizátorky a milí organizátoři, možná vás rozsah metodiky na první pohled odrazuje. Avšak nedejte se! Číst můžete vždy jen to, co vás zajímá.

Na začátku bychom rádi naši dobrovolnickou činnost myšlenkově **zarámovali, abychom zjistili, na co můžeme být právem hrdí**, dále bychom si ujasnili naši **motivaci** a zařadili dobrovolnickou činnost **do kontextu** celých akcí, **ať** spolu s dalším programem **dává smysl**. Pak spolu **vybereme místo a vhodnou dobrovolnickou činnost**. Když to vše budeme mít, nezbývá než **pozvat účastníky** a probrat si jejich **potřeby, ať s nimi pracujeme správně**.

Na závěr **shrňeme**, na co vše v průběhu **organizování** dobrovolnické pomoci nezapomenout. A pak už nezbývá než se do toho pustit naostro!

Dalimil „Cody“ Toman
programový ředitel Hnutí Brontosaurus

*P.S. Kapitoly uvozujeme smyšlenými rozhovory z přípravy akce.
Můžeš se zamyslet, co je v nich špatně či dobře.*

1. Dobrovolnictví

“Pracujte na něčem, co je dobré, a ne jen proto, že to má šanci na úspěch.”

Václav Havel

Schůzka organizátorů, jež spolu už zorganizovali několik akcí.

Lenka: Děcka myslím, že nám to v týmu už skvěle šlape! Škoda, že nemám nápad na další téma akce... to jsme měli “apokalypsa”, “komunikace v páru”, “moje hodnoty”.

Petr: Šlape. To jo. Jen mám pocit, že trochu kloužeme po povrchu.

Ondra: Tož to je tím, že na víkendovce není dost času, když nám kus soboty sebere sázení.

Anička: Když ale já jsem na tu alej tak hrdá!

Fenomén dobrovolnictví

Dobrovolnictví je příležitost k pozitivní změně kolem nás i v nás samotných!

Dobrovolnictví? Co že to je?

“ Já nevím, zda jsem dobrovolník, já jen pomáhám kosit louku a vést ty děti v oddíle”, slýcháváme od lidí, kteří toho dělají pro svět kolem sebe hodně. Právě tito lidé jsou dobrovolníky par excellence. **Mají dobrou vůli** něco prospěšného dělat. Pojdme se nejdříve zorientovat v oblasti dobrovolnictví, abychom dokázali naše aktivity lépe pochopit a prezentovat.

Dobrovolnictví je veřejně prospěšná činnost, která je vykonávána dobrovolníkem ze svobodné vůle, v jeho volném čase a bez nároku na odměnu nebo protislужbu.

Dobrovolnictví není obětování se na úkor sebe sama, ale všestranně prospěšná aktivita a projev občanské vyspělosti. **Dobrovolnictví je příležitost**, jež přináší užitek ostatním nebo přírodě kolem nás, zároveň také pocit smysluplnosti, zkušenosti, dovednosti a nová přátelství tomu, kdo je vykonává.

Dobrovolníci při své činnosti poskytují svůj čas, energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí, společnosti či přírody. Někdy je za dobrovolnictví považována jen strukturovaná činnost koordinovaná neziskovou organizací, jindy podmínka organizovanosti chybí. Pod dobrovolnictví lze zařadit neplacenou práci, občanský aktivismus i volnočasové aktivity.

Hrad vzrostlý z ničeho – zřícenina Lukov

Krásným příkladem úspěšného dlouhodobého dobrovolnického projektu je obnova zříceniny hradu Lukova ve Zlínském kraji. Na Lukově brontosauří dobrovolníci trvá nejdéle ze všech lokalit. Dobrovolníci sem pravidelně jezdí pomáhat už desítky let. Pomoc spočívá v rekonstrukci hradních zdí, odkrývání nánosů sutin a celkové údržbě hradního areálu. Dobrovolníci hrad téměř vykopali z rozvalin a zbylé části zachránili před zřícením. Často bylo třeba odvést i několik výškových metrů suti. Proběhlo zde už skoro 250 turnusů táborů a přes 2 000 účastníků odpracovalo víc než 100 000 dobrovolnických hodin.

Za čtyřicet let se ze zanedbané zříceniny, ze které zůstalo stát pár kamenů porostlých plevelem, stalo jedno z nejpoblárnějších turistických míst ve Zlínském kraji, které bylo oceněné v roce 2016 titulem Památka roku.

Kastelán Jiří Holík říká: „Hrad bez dobrovolníků by nebyl hradem, Lukov by nebyl Lukovem. Spousta z nich dala hradu srdce a často i několik let svého života. Hrad zde stojí díky dobrovolníkům.“

Vstupní brána Lukov 1988 a 2022. Foto Jiří Dražil a Hana Svatošová.

Kde dobrovolníci působí?

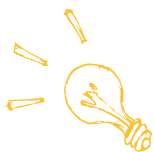
Mnohde. Působí v oblasti práce s dětmi a mládeží, ve sportu, v kultuře, ve zdravotnictví a sociálních službách, ve vědě a výzkumu, v oblasti lidských práv či pořádání benefičních a jiných aktivit. Významnou roli má komunitní dobrovolnictví. Nezastupitelné je pak dobrovolnictví v mimořádných situacích, jak se ukázalo při povodních, po tornádu na jižní Moravě nebo během uprchlické krize.

Oblast, které se v metodice hodláme věnovat, je dobrovolnictví v ochraně životního prostředí, zejména pak v **pěči o přírodní a kulturní dědictví**. U nás se tato oblast rozvíjí již od 19. století díky působení tzv. okrašlovacích spolků a dnes zahrnuje tyto činnosti:

- terénní práce v ochraně přírody, péči o chráněná území i přírodu mimo ně
- environmentální výchova dětí a mládeže (např. Brontosauří dětské oddíly)
- environmentální poradenství a osvěta (např. Ekostan nebo programy na školách)
- pomoc v zázemí neziskových organizací
- vedení kampaní, organizace happeningů, demonstrací a účast na nich
- pomoc na záchranných stanicích pro volně žijící živočichy
- komunitní projekty na zlepšování životního prostředí obcí a měst
- účast v odborných a poradenských orgánech měst, obcí, úřadů
- připomínkování environmentální legislativy a různých opatření
- účast ve správních řízeních
- dobrovolná stráž ochrany přírody

Organizací pracujících s dobrovolníky **v oblasti životního prostředí** jsou stovky. Jmenujme nejnámější: Český svaz ochránců přírody, Česká společnost ornitologická, Čmelák, Hnutí Duha, Arnika, Centra ekologické výchovy zastřešená sítí Pavučina, WWOOF zapojující dobrovolníky do ekologického zemědělství.

Informace o dobrovolnictví, přehled organizací pracujících s dobrovolníky, nabídky dobrovolnických aktivit a metodické materiály najdeme na webu www.dobrovolnik.cz. Lze tu inzerovat naše aktivity. Přehled dobrovolnických center je na www.dobrovolnictvi.net.

Upravuje dobrovolnictví zákon?

Ano i ne. V České republice máme Zákon o dobrovolnické službě.

Dobrovolnickou službou je dle zákona činnost, při níž dobrovolník poskytuje ve svém volném čase, ze svobodné vůle a bez nároku na odměnu:

- a) pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácími násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase,
- b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí,
- c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.

Dobrovolnická služba **zahrnuje pouze tzv. akreditované dobrovolnictví** a upravuje to, jak stát tuto službu podporuje. Hnutí Brontosaurus má akreditace pro akce programů Akce příroda, Akce památky, Prázdniny s Brontosaurom a Ekostan. Avšak existuje i **větší část dobrovolníků, kteří pomáhají druhým, aniž by se jejich dobrovolnická činnost řídila tímto zákonem.**

Přínos a hodnota dobrovolnictví

Komu dobrovolnictví pomáhá?

Přínosy dobrovolnictví můžeme rozdělit do čtyř okruhů podle toho, komu a čemu prospívá:

1. Dobrovolníkům

Dobrovolnictví rozvíjí jednak ty, kteří dobrovolnickou činnost vykonávají, jednak ty, kteří akci dobrovolně organizují. Přináší jim **seberealizaci** a **zkušenosti**. Rozvíjí jejich **dovednosti**, vůli, odvahu či hravost. Posiluje sebevědomí, sebeuvědomění a **uvědomění si vlastní potřeby** pro tento svět a lidi kolem sebe. Přináší jim také **nové přátele** a kontakty, pocit bezpečí a sounáležitosti v blízké komunitě i vzájemný respekt. Mnohdy nabízí pobyt v přírodě, oddech, mentální očistu, pohyb a zdravý životní styl. Posiluje u nich **pozitivní životní hodnoty**, jako jsou ochota nezištné pomoci a zájem o druhé i svět kolem sebe. Probouzí v nich **radost a naději**, že se věci kolem nás dají měnit k lepšímu.

2. Příjemcům dobrovolnické pomoci

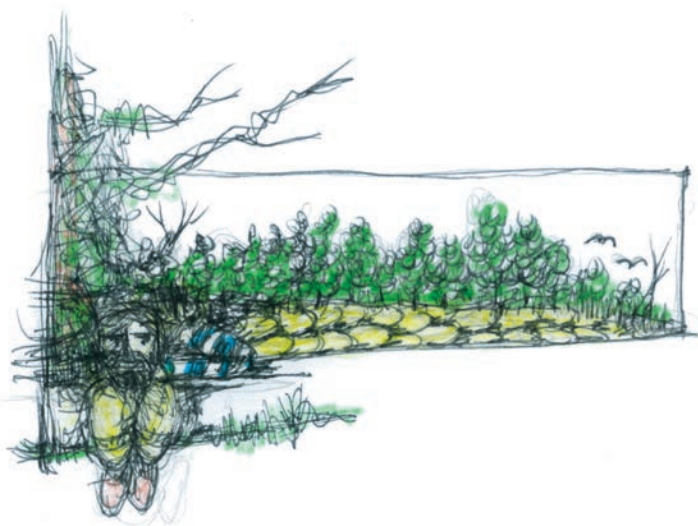
Dobrovolnictví **pomáhá konkrétním lidem** i místům. Zlepšuje kvalitu životního prostředí, přispívá k zachování kulturního dědictví a památek, rozvíjí kulturu, nabízí potřebným pomoc, péči či vzdělání.

3. Atmosféře ve společnosti

Přispívá k budování komunit, rozvoji sounáležitosti a dobrých vztahů v dílčích komunitách, v obcích i v celé společnosti. Buduje vztah lidí k místu, kde žijí. Aktivizuje veřejnost a následně i obecní či státní správu. Inspiruje, šíří osvětu a přináší a **upevňuje hodnoty důležité pro naše společné udržitelné soužití**.

4. Přírodě

Dobrovolnictví má pozitivní přínos **pro přírodu** a život v ní **bez ohledu na zájmy** a potřeby **člověka**.

Osobní rozvoj a vzdělání jako přínos dobrovolnictví

Ať už při krátkodobém nebo zejména dlouhodobém dobrovolnictví se dobrovolníci rozvíjí v celé řadě **kompetencí, které se jim hodí pro profesní i osobní život**. Jsou to tzv. měkké kompetence, z nichž uvedme např. kompetence k plánování a organizování práce, k řešení problémů, k výkonnosti, k flexibilitě, k aktivnímu přístupu, k učení, ke kooperaci či k efektivní komunikaci. V rámci dobrovolnictví se účastníci rozvíjí také v **sociálních dovednostech**.

Dobrovolnictví je prostředek k posílení **environmentální citlivosti**, porozumění životnímu prostředí, vypěstování zodpovědnosti k životnímu prostředí a také přiblížení se k cestám pro řešení některých lokálních problémů. Učí se **občanské angažovanosti**, pracovnímu procesu i **aktivnímu trávení volného času**. Zároveň dobrovolníci získávají odbornou praxi a celou řadu specifických **znalostí a dovedností**, např. manuálních.

Nezanedbatelná hodnota dobrovolnické práce

Hodnotu přímé **dobrovolnické činnosti** si **můžeme i vyčíslit**. A stojí to za to!

Dle údajů Českého statistického úřadu byl počet hodin odpracovaných dobrovolníky v neziskových organizacích roce 2018 téměř 57 milionů. V roce 2021 realizovalo Mlnisterstvo vnitra ČR projekt a výzkum, který zahrnoval všechny formy dobrovolnictví. Z něj vyplývá, že nějakou životní **zkušenost s dobrovolnictvím má 23 % obyvatel, tj. cca 1,5 mil. lidí** v ČR. Např. v roce 2021 pak aktivně vykonávalo dobrovolnickou činnost 7 % populace, tj. na 600 tisíc lidí. **Denně dobrovolníci v ČR vykonávají činnosti v rozsahu 450 tisíc hodin**.

Podle výzkumu dobrovolníci svou roční činností vytvořili hodnoty dosahující výše až 38 miliard Kč.

V Hnutí Brontosaurus jsme jen **za pět let** v ochraně přírody, péči o památky, při organizování akcí a vedení dětí v oddílech odvedli **552 165 hodin dobrovolnické práce**. Hnutí Brontosaurus tak vyprodukovalo práci v hodnotě přes 92 000 000 Kč! Vložená podpora do zázemí, akcí a provozu organizace se tak státu vrátila více než pětinasobně.

A to jsme jen u peněz a čísel. Dobrovolnictví však **přináší** i mnohé nefinanční, nemateriální a **další těžko vyčíslitelné hodnoty**.

Ani dobrovolnictví není úplně zadarmo, ale společnosti se mnohonásobně vyplatí.

Chceme-li, aby dobrovolnictví bylo efektivní a udržitelné, **nesmíme na dobrovolnících šetřit**. Je nutné investovat do zajištění jejich vzdělávání, přípravy a zázemí pro ně i do kvalitních nástrojů a materiálu, se kterým pracují. Odvedené dobrovolnické práce je třeba si vážít i touto cestou.

Rizika dobrovolnictví

I v dobrovolnictví existuje celá řada rizik. Když je známe, tak jim můžeme lépe předcházet nebo s nimi pracovat.

Jedním z nich je **zneužití dobrovolníků a dobrovolnické práce**. Může se jednat o situace, kdy dobrovolníci suplují práci, kterou měl někdo jiný vykonat v rámci své pracovní doby, nebo nevědomky pracují v něčí soukromý prospěch. Rizikem a velkou demotivací může být i **nekonceptní práce**, jež se pak ukáže jako zbytečná nebo její výsledky jsou neudržitelné. Nebezpečné může být **podcenění pracovních a bezpečnostních postupů**, což nastává u dobrovolnické práce nejčastěji. Dalším rizikem je **přemotivovanost** dobrovolníků, kteří se pak své činnosti nadmíru obětují, věnují jí nezdravě mnoho času, tzv. „zachraňují svět“ a dříve nebo později u nich dojde k **syndromu vyhoření** spojeným s velkou deziluzí.

Rizikové může být i uzavírání se do jakési elitní (dobrovolnické) skupiny občanů. To se může pojit s **pocitů a pózami** okázalého „správnáctví“, výlučnosti či jisté **nadřazenosti** nad těmi, „kteří nepomáhají“ a s jejich moralizováním. Dále je třeba dát si pozor na **nezdravé motivace** spojené se syndromem pomáhajících profesí, např. na to, když se touha „pomoci“ mění na touhu „po moci“ (nad klientem, vedenou skupinou apod.).

Při špatném nastavení a komunikaci bude rizikem i **vnímání zodpovědnosti dobrovolníky**. Může se stát, že dobrovolníci náhle změni svůj zájem, upřednostní své soukromé aktivity před dobrovolnickým závazkem, nedokončí svěřený úkol, neodvedou práci kvalitně, jsou nedůslední apod.

Při uvědomění si rizik budeme více odpovědně vybírat a prověřovat typ dobrovolnické práce, budeme hlídat a usměrňovat nasazení dobrovolníků, budeme se učit správně a s nadhledem naši činnost komunikovat. Více se zaměříme na výběr vhodných dobrovolníků a s těmi, jejichž činnost má negativní dopady, se budeme umět rozejít.

Formy a podoby dobrovolnictví

Mnoho podob dobrovolnictví

Dobrovolnictví může být spontánní, **neorganizovaná pomoc jednotlivců** (třeba sousedská výpomoc) nebo zapojení jednotlivců a skupin do různých **výzev a kampaní** (např. Uklidíme Česko, Ptačí hodinka, sčítání ptactva na krmítkách).

Pro ty, kteří by rádi pomáhali přírodě sami, má Hnutí Brontosaurus výzvu **Na přírodu nekašlu**, která nabízí sérii skvělých návodů pro individuální dobrovolničení pro přírodu a krajinu www.naprirodunekaslu.cz.

Velkou část aktivit **organizují dobrovolní vedoucí a organizátoři z různých spolků**. Příkladem jsou brontosauří akce, které organizují dobrovolníci pro jiné dobrovolníky. Podobně fungují víkendovky organizace Tamjdem nebo workcampy Inexu SDA, popř. Týdny pro krajinu Hnutí Duha. Někdy mohou dobrovolníky **koordinovat profesionálové** z různých organizací. Zvláštní formou je firemní dobrovolnictví, kdy pracovníci firem dostanou určité benefity za své dobrovolničení. Speciální roli plní **dobrovolnická centra**, jejichž smyslem je propojovat zájemce o dobrovolnickou pomoc, samotné dobrovolníky a zástupce státní a veřejné správy.

Dobrovolnictví, občanská angažovanost a aktivismus

Dobrovolnictví se úzce pojí a mnohdy prolíná s **občanskou angažovaností a aktivismem**. Práce na návrzích ke zlepšení prostředí v obci, připomínkování různých (stavebních) záměrů, úsilí zachránit stromy před kácením či památky před zbouráním, výzvy politikům, kampaně zaměřené na oslovení veřejnosti jsou přínosné a často velmi efektivní formy dobrovolných činností, na které v Brontosauru prioritně necílíme, ale ani se jim nevyhýbáme.

Aktivity pro spolek a veřejně prospěšná činnost

V dobrovolnictví rozlišujeme mezi **činností pro vlastní spolek** (např. když opravujeme vlastní klubovnu nebo chystáme dřevo na zimu na spolkové chatě) a veřejně prospěšnou činností.

Za dobrovolnictví se dá považovat obojí (klubovna i chata přece slouží dětem z oddílu). Je však vhodné, aby činnost pro spolek zastali převážně jeho členové a okruh již zasvěcených dobrovolníků, kteří činnost spolku chtějí podpořit. **Nové dobrovolníky** na brontosauřích víkendovkách a letních akcích zapojujeme **prvotně do veřejně prospěšných aktivit**.

Krátkodobé a dlouhodobé dobrovolnictví

Sousedé, kteří přijdou pomáhat sázet alej za vsí, pomocníci na Dni Země, účastníci víkendových a prázdninových akcí – to všechno jsou krátkodobí dobrovolníci. Jejich zapojení a přínosu si ceníme, ale zároveň jsme si vědomi toho, že je **vhodné vtahovat je do dlouhodobé činnosti**, na které stojí kontinuita komunity. V našem případě je chceme získat na pozice organizátorů, lidí v zázemí, správců lokalit, ale i lídrů brontosauřích článků a klubů nebo jiných organizací. Pro osobní rozvoj člověka znamená dlouhodobé zapojení opravdu velký přínos. Zároveň to ukazuje jasně postavení se za hodnoty, jež sdílíme, a přínos pro budoucnost komunity.

Místo Brontosaura mezi dobrovolnickými organizacemi

Hnutí Brontosaurus přináší do oblasti dobrovolnictví jedinečnou formu aktivit. Díky pojetí našich akcí, jež propojují s dobrovolnictvím zážitkový program a pracují skvěle s atmosférou i osobním příkladem, dokážeme **oslovit i ty mladé lidi, kteří cestu k dobrovolnictví teprve hledají**. Právě pro ně tvoříme jakousi atraktivní bránu či most k těmto aktivitám.

Cíle, vize a poslání Hnutí Brontosaurus

Programové cíle Hnutí Brontosaurus vyjadřují velmi trefně naši cestu k ochraně životního prostředí a péči přírodní a kulturní dědictví. Podle nich chceme:

- Vychovávat sebe i druhé prací, vlastním příkladem, hrou i bezprostředním kontaktem s přírodou k zodpovědnému přístupu k životu a planetě. Chránit přírodu a hledat cesty k souladu mezi ní a člověkem. Pečovat o kulturní a historické dědictví a rozvíjet jeho odkaz dneška.
- Zajímat se o problémy společnosti a s ohledem na dlouhodobá hlediska a názory druhých lidí hledat jejich řešení. Podporovat zdravé snahy usilující o odklon od konzumního způsobu života.
- Dávat si navzájem radost. V tomto duchu pořádat nápadité pracovní a zážitkové akce. Pomáhat zejména mladým lidem vytvářet kolektivy umožňující pocit sounáležitosti, uznání a seberealizace.

Majákem pro naši činnost je pak vize a poslání Hnutí Brontosaurus.

Vize Hnutí Brontosaurus říká, že chceme svět, ve kterém lidé nejsou lhostejní ke svému okolí, respektují a ctí přírodu a kulturní bohatství a společně o ně pečují.

Poslání pak upřesňuje, že Hnutí Brontosaurus je nezisková organizace, která se zaměřuje na ochranu životního prostředí a volnočasové aktivity pro děti a mladé. Propojuje dobrovolnickou práci pro přírodu a památky, smysluplnou zábavu a vzdělávání s důrazem na bezprostřední kontakt s přírodou, rozvoj osobnosti a aktivní zapojení jednotlivce.

Hlavní okruhy dobrovolnictví v Brontosauru

Mezi hlavní dobrovolnické činnosti s Brontosauřem patří:

- přímá péče o přírodu: jak o chráněné lokality, tak o přírodu mimo chráněná území
- přímá práce na opravách a údržbě památek
- organizace dobrovolnických, zážitkových a vzdělávacích akcí pro mládež a dospělé
- pořádání akcí pro rodiče s dětmi často propojených s péčí o přírodu či památky
- práce s dětmi - vedení dětských oddílů a aktivit pro děti (schůzky, výpravy, tábory), zapojování dětí do poznávání a ochrany přírody

Dobrovolníci u nás nejsou jen účastníci, ale také organizátoři tábora, vedoucí dětských oddílů, statutáři základních článků, správci materiálu, správci našich lokalit ...

Obnova vesnice plné ovoce

Nejsou hrušky jako Hrušky. Když Dominik Grohmann uspořádal v Hruškách v roce 2015 první sázecí víkendovku zahájil tím pěknou tradici. Vznikl zde klub Spadlí z hrušky a víkendovek spojených se sázením ovocných stromů přibývalo. Pomáhat se jali i místní a postupně jich bylo víc a víc. Už za tři roky dorazilo na sázení hrušňového stromořadí na padesát obyvatel obce. Následně vznikl v "pouštní" polní krajině sad s ukázkami mnoha odrůd ovoce. Obnovení tradice pěstování dlouhověkých ovocných stromů se tu tak daří a místní o vysazené stromy pečují. Záměr šířit obnovu pestrosti krajiny i do dalších oblastí zdevastovaných intenzivním zemědělstvím se zhmotnil v projektu Živá krajina. Díky dárcům byly vykoupeny a osázeny první pozemky. Brzy se můžeme těšit na ovoce nejen z té první víkendovky!

Informace na www.ziva-krajina.cz.

2. Já a dobrovolnictví, já a vedení, já a organizování

„Člověk může vykonat mnoho dobrého, aniž si musí ukládat nějakou oběť.“

Albert Schweitzer

Týmovka k naplánování záměru nové akce.

Petr: Tak jaro se blíží a mně ubývá volných víkendů. Co s tou víkendovkou?

Anička: Hodně jsem přemýšlela.

Lenka: Hmm...

Anička: Že vlastně si nejsem, proč jsem ty akce dělala. Asi, že mi řekl Petr.

Ondra: Na přemýšlení není moc čas. Musíme vymyslet to téma a plánovat! Co třeba “umělá inteligence”?

Anička: No právě ... já nevím... ráda bych něco zase udělala u nás v rezervaci za vsí, ale umělou inteligenci k tomu řešit nepotřebuju.

Petr: To vypadá nějak složitě. Jel bych zase na hrad Levnov, kamení k tahání je tam ještě dost.

Lenka vymyslí do příště téma. A ty, Aničko, to domluv s kastelánem, když tě baví ta práce.

Můj vztah k dobrovolnictví

Moudrá slova praví, že abychom mohli dobře pomáhat ostatním, musíme mít sami dostatek sil či energie a také mít jasno ve svých osobních motivacích či cílech.

Dobrovolnictví nám přináší celou řadu benefitů i nevýhod. Než se pustíme do vlastních dobrovolnických aktivit, je nutné si dobře **uvědomit osobní přínosy i rizika**, naše vlastní **motivy, očekávání a potřeby**. Když začneme organizovat dobrovolnické akce a vést další dobrovolníky, tak to platí dvojnásob.

Ať už s dobrovolnictvím nebo organizováním začínáme, nebo je už nějaký rok praktikujeme, je vhodné se zamyslet nad několika otázkami, které nám pomohou ujasnit si, zda nám naše dobrovolnická činnost dává smysl, jak nás naplňuje, zda nám či okolí přináší to, co má. Ujasnění těchto otázek nám pomůže lépe pochopit ostatní dobrovolné organizátory, dlouhodobé spolupracovníky i dobrovolníky na akcích. Také poslouží při promýšlení, jak dobrovolnictví organizovat, jak dobrovolníky vést, na co si dát pozor apod.

Odovědi na níže uvedené otázky si napiš, datuj a uschovej. Bude se ti to hodit.

Já a dobrovolnictví

Vzpomeň si na vybrané situace, **kdy jsi pomáhal(a) bez nároku na odměnu** a zeptej se:

- Jakou mám dobrou zkušenost s dobrovolnictvím? Jakou špatnou?
- Co pro mne znamenalo dělat něco zadarmo?
- Co mi to dalo?
- Jaké pocity to ve mně vyvolalo? A jaké pocity jsem si odnesl(a) po této činnosti? Vzpomenu si na ty pozitivní? A vzpomenu si i na některé negativní?
- Které potřeby mi to naplnilo? A které ve výsledku ne?
- Čím mne tato aktivita zatížila? V čem pro mne bylo dobrovolničení náročné? Co jsem musel(a) u sebe překonávat?

Ted' se zkus zamyslet nad **svým současným a budoucím dobrovolnictvím**.

- Jakou dobrovolnickou činnost chci nejvíce vykonávat? Proč zrovna tuto? Co mne na ní láká?
- Co mne na dobrovolnictví nejvíce motivuje? Upřímně si seřaď následující: osobní rozvoj a získávání zkušeností – pozitivní status dobrovolnictví a dobrovolníků ve společnosti – snaha pomoci konkrétní přírodní či památkové lokalitě nebo konkrétním potřebným lidem – obecná potřeba dělat něco prospěšného – potřeba se nějak uplatnit – možnost někam patřit, mít či získat přátele – motivace tím, že v mém okolí se to nosí – něco jiného (dosad' si).
- Umím říci, jaké jsou mé motivace k dobrovolnictví konkrétněji, podrobněji?
- Jaké vlastní potřeby si chci dobrovolnickou činností naplňovat?
- Chtěl(a) bych za svou činnost něco dostat? A pokud ano, tak co by to bylo?
- Jaký mám osobní cíl v dobrovolnických aktivitách? Chci se něco naučit? V něčem se rozvinout? Něco vybudovat? Něco jiného?

A zkus si uvědomit **roli dobrovolnictví v tvém** současném i budoucím **životě**.

- Kolik času dobrovolnictví aktuálně věnuji? Kolik bych mu věnovat chtěl(a)?
- Jaký je poměr rozsahu mých dobrovolnických aktivit k času ve škole nebo práci a k odpočinkovému času, který věnuji sám/sama sobě.
- Kde jsou hranice mého dobrovolnictví?
- Co umím, co mohu v rámci dobrovolnictví nabídnout?

Já a organizování, já a vedení dobrovolníků

Být organizátorem akcí a **vést dobrovolníky přináší** další významně **náročnější stupeň** dobrovolnictví. V této roli přejímáme odpovědnost za výsledek činnosti, za průběh akce, za spoluorganizátory i samotné účastníky.

- Vnímám odpovědnost, i když nejsem za práci placen(a)? Jak silně? A proč?
- Jaké jsou mé motivy organizovat dobrovolnické akce?

- Chtěl(a) bych jako organizátor něco za svou činnost dostat? A pokud ano, tak co by to bylo?
- Přináší mi organizování a vedení dobrovolníků radost nebo jiné dobré pocity? Jaké?
- Cítím při organizování stres, zátěž, úzkost nebo jiné negativní pocity? Jaké?
- Co mohu udělat pro to, aby mne organizování dobrovolnických aktivit naplňovalo a bylo pro mne zároveň dlouhodobě udržitelné?

Zamysli se prostřednictvím otázek, jakou **roli** přikládáš **dobrovolnictví na akcích**.

- Proč primárně zvu nebo chci zvát na své akce účastníky? Chci je zapojit do dobrovolnictví pro přírodu a památky? Nebo mám jiné důvody, motivy? Jaké?
- Jakou dobrovolnickou práci bych sám/sama na akci nikdy nechtěl(a) dělat? Proč?
- Kdy mi přijde dobrovolnická práce na akci smysluplná? Kdy ne? Co mohu udělat pro to, aby smysluplná byla?

Než se do organizace dobrovolnické činnosti pustíš, zodpověz si i následující otázky:

- Co pro mne znamená vést jiné lidi (při dobrovolnické činnosti)?
- Jaké jsou mé silné a slabé stránky pro vedení lidí a organizaci společných činností?
- Do jaké míry rozumím dobrovolnické činnosti, jež se má vykonávat? Potřebuji v zadání práce či řízení práce podporu odborníka? Mám ji zajištěnou?

Domov ohrožených ptáků – dva příběhy budkování

Dva příběhy z Podluží, dvě jedinečné cesty. Každá je jiná, přesto jsou obě krásné.

František Krause se již čtyřicet let věnuje ornitologii. Ochraňuje a zkoumá ptáky na Soutoku Moravy a Dyje, vyrábí pro ně budky a snaží se jim být co nejbliž. Ptactvo eviduje s matematickou přesností, záznamy archivuje a důsledně třídí všechny získané informace. Sám si budky vyrábí, vyvěšuje, kontroluje. A stihá jich obhospodařit cca 1 700. Ostatní inspiruje díky dokumentu, který o něm vznikl, i díky přednáškám a exkurzím, které čas od čas vede. Příběh najdete v archivu ČT v cyklu Příběhy neobyčejné energie – dokument „František svého druhu“.

Jan Pavka z Mikulčic se stará nejen o výsadby okolo Mikulčic, ale také o více než 500 budek pro ptactvo v Mikulčickém luhu. Za své aktivity obdržel cenu pro dobrovolníky Křesadlo. Avšak není na to zdaleka sám. Už přes 40 let se v těchto aktivitách střídají generace místních dětí, dobrovolníků a členů zdejšího Brontosaura. Desítkami akcí, víkendovek a táborů jich prošly stovky. Ačkoliv to stojí spoustu organizační práce, příprav programu i zázemí, všichni máme z lidí, kteří se do akcí zapojují, velkou radost. Inspirujeme je tak smysluplnou prací, souzněním v partě i kontaktem s krásou lužního lesa.

Příběh najdete na www.pribehy-nadseni.cz.

Který příběh je tobě bližší?

Dlouhodobost a přesahy

A na závěr zapřemýšlej, **jak** osobně **vnímáš přesah dobrovolnictví**.

- Oslovuji lidi (účastníky) k dlouhodobé spolupráci (v péči o dané místo, pořádání akcí...)? Pokud ne, proč ne? Pokud ano, proč ano?
- Co pro mne znamená být občansky angažovaný(á)? Co pro mne znamená aktivismus v ochraně životního prostředí? Propojují se mi tato témata s dobrovolnictvím? A jak konkrétně to vypadá na mých akcích?

Jak být dobrým lídrem?

**Ten, kdo se ujme role vedení dobrovolníků,
organizace dobrovolnické činnosti či dokonce
pořádání dobrovolnické akce, má najednou
na starosti celou řadu oblastí:**

- organizace práce, případně celé akce včetně programu
- materiál a technika, zázemí, strava, doprava
- dobrovolníci
- ostatní členové organizačního týmu
- komunikace se zadavatelem dobrovolnické práce
- dopady na místo, lokalitu, místní komunitu
- finance
- prezentace a propagace

Role lídra a hlavního organizátora v týmu

Úkolem hlavního organizátora akce je úspěšná realizace akce a naplnění jejích cílů a celkového záměru akce. K tomu samozřejmě patří také **naplnění cílů** plánované **dobrovolnické činnosti** jednak z hlediska účastníků akce (například vzdělávací záměr), jednak z hlediska příjemců dobrovolnické pomoci (v našem případě je to přírodní nebo památková lokalita). Ve vedení akce můžeme plnit jak roli formálního vedoucího, tak neformálního lídra týmu organizátorů a účastníků akce. Někdy je však vhodnější tyto role rozdělit mezi dva různé organizátory.

Organizujeme-li v týmu, je potřeba, abychom si dobře rozdělili role a odpovědnosti.

Jednotlivé **oblasti** zastanou **členové týmu**: někdo zajistí materiál a postará se o něj, někdo zázemí a stravu, další připraví a vede program a domlouvá lektory, někdo se stará o propagaci a komunikaci s přihlášenými, někdo o finance a další o komunikaci s lokalitou, přípravu a vedení dobrovolnické činnosti.

Kromě rozdělení celých oblastí si zároveň rozdělíme **odpovědnost za různé programy** na akci, aby bylo vždy jasné, kdo má který čas a program na starosti, kdo mu pomáhá a kdo má třeba volno na oddech.

Vůdcovskou roli pak typicky zastává ten, kdo vede organizátorský tým, ale také ten člen týmu, kdo má na starosti vedení dobrovolníků při dobrovolnické činnosti.

Ideální lídr?

Ideální lídr organizátorského týmu či týmu dobrovolníků samozřejmě **neexistuje**. Je normální dělat chyby, něco nezvládnout nebo neumět, přiznat, že se něco nepovedlo.

Zkusme si však představit, **k čemu v ideálním případě může lídr směřovat**:

- umí přijmout výzvu (vedení akce, týmu) a společně s ostatními tvořit vizi akce
- umí vysvětlit poslání akce, smysl a přínos dobrovolnické činnosti
- umí ostatní vést k naplnění společně stanovených cílů, motivuje, inspiruje
- pomáhá ostatním spolupracovat, buduje mezi lidmi důvěru
- jde příkladem, chová se upřímně a autenticky
- nestydí se přiznat chybu, neskrývá únavu či umí si uvědomit vlastní krizi
- povzbuzuje ostatní, oceňuje úspěchy
- umí vzít zodpovědnost za to, že ne vše se podaří dosáhnout

- umí pružně reagovat na situaci a uzpůsobit jí plán
- umí dobře a srozumitelně specifikovat a zadat úkoly a dobře je rozdělit
- zajímá se o očekávání, potřeby, názory a zpětnou vazbu od týmu i účastníků
- vytváří podmínky pro naplňování aktuálních potřeb účastníků
- pečuje o tým, zajímá se o potřeby a všímá si zapojení členů týmu, tmelí jej
- myslí i na své potřeby, uspokojuje je a pečuje o sebe
- nechává si rezervy na řešení nenadálých situací
- vytváří si čas a prostor pro členy týmu i dobrovolníky, ale i sám na sebe
- má přehled o tom, co se kde děje, jak se práce daří, kde jsou překážky
- umí ocenit a poděkovat a průběžně to dělá
- umí shrnout výsledky, kterých jsme dosáhli, a podělit se o radost z toho, co se povedlo
- v ideálním případě umí vést reflexi, aby si dobrovolníci uvědomili, co jim práce přinesla
- umí požádat o pomoc

A co by **ideální lídr dělat neměl:**

- nedělá práci za ostatní
- neponoří se do dílčího kusu práce a nepřestane vnímat svět kolem sebe
- nechce se dostat do situace, kdy na něj všechno padá
- nevytváří chaos a dojem, že se nic nestihá, že je vše špatně, nestresuje ostatní
- nekritizuje, ale nejlépe dává vyžádanou zpětnou vazbu
- nezajímá se jen o výsledek práce
- netají a nemaskuje svou únavu, zahlcenost, přepracování a neskrývá své potřeby
- nevyhýbá se nabídnuté pomoci od týmu či účastníků
- nemyslí si o sobě, že je "superman", který musí všechno zvládnout

Může se stát, že i při vší dobré vůli nakonec nemáme akci či dobrovolnickou činnost (dobře) připravenou kvůli nenadálé situaci. Nepanikařme, neskrývejme to a s odvahou běžme nejdřív za organizátory a pak za účastníky, otevřeně a s pokorou jim vše řekněme. Požádejme je o jejich pochopení a podporu v tom, abychom akci či práci spolu zvládli. Vězte, že to umí dělat zázraky a přináší mnohdy nejpovedenější akce.

Tipy pro vedení (dlouhodobých) dobrovolníků

Práce s dobrovolníky přináší mnohá specifika. Dobrovolník není zaměstnanec, má s námi i ostatními kolegy jiné vztahy, pracuje podle své motivace, není zavázán k dokončení úkolu ani smluvně, ani finančně.

Máme tu pár tipů, co jako organizátor nebo lídr v základním článku dělat, aby i dlouhodobá spolupráce s dobrovolníky dobře fungovala.

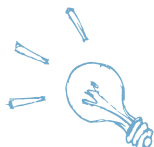
Věnujme čas a energii na neformální setkávání či osobní „nepracovní“ rozhovory a **vybudujme si tak s dobrovolníky vztah. Zajímejme se o to, na čem dobrovolníkům osobně záleží**, poznejme jejich motivace a hodnoty. Ve společné diskusi najdeme **soulad mezi jejich hodnotami** a očekávanými dopady činnosti a **posláním** naší aktivity, akce, **organizace**. Jasně definujme role i vaše očekávání a společně je propojme s možnostmi a očekáváními dobrovolníků. Vyžádejme si od dobrovolníků **jasné vyjádření o přijetí úkolu a pochopení zadání**. Jednak zjistíme, zda účastníci souzní s pracovní aktivitou, jednak předejdeme nedorozuměním a vytvoříme tak srozumitelnější závazek směrem k naplnění cíle. U dlouhodobých dobrovolníků tvoříme **společnou vizi budoucnosti** a nezadávejme ji „shora“. Bude majákem naší společné spolupráce. Dejme dobrovolníkům **důvěru a nechme je pracovat samostatně**. Pro případ krize můžeme podat pomocnou ruku, protože s dobrovolníky

Nenasílná komunikace jako skvělá metoda pro organizátory

Pro ty z nás, kteří chceme dobře komunikovat s lidmi v okolí, je metoda nenásilné komunikace skvělý tip. Pomůže nám směřovat k porozumění či hledání potřebných řešení pro všechny. Stojí na kontaktu s našimi vlastními pocity a potřebami, upřímném sebevyjádření tak, aby mu ostatní naslouchali a porozuměli mu, a empatii, tedy vytváření prostoru pro druhého člověka, abychom jej slyšeli a rozuměli mu. Osvojení si těchto principů v praxi vyžaduje pečlivý trénink, ale vložené úsilí se nám mnohokrát vrátí.

Základní informace najdete v knize Marshalla Rosenberga *Nenasílná komunikace*. Mnohé informace včetně termínů kurzů najdete zde: nenasilnakomunikace.org.

průběžně **komunikujeme a poskytujeme jim podporu**, aby se necítili osamocení a ztraceni. Umějme měnit priority, nároky a zadání, aby nedocházelo k přepracování či vyhoření. A nezapomeňme, že ocenění a odměna je jak vnitřní, jako je uspokojení, smysluplnost a pocit naplnění, ale i vnější ve formě slovního uznání, specifických benefitů apod.

U nás i ve světě se čím dál tím víc uznává neformální vzdělávání. Znamená to, že zaměstnavatelé, ale i státní instituce uznávají to, co jsme se naučili např. jako dobrovolní organizátoři, vedoucí dětí nebo koordinátoři dobrovolníků, aniž bychom to studovali na škole. Cestu, jak si vytvořit vhodný doklad o dobrovolnictví najdete na webu europass.cz.

Když se pustím do organizování

Pustili jsme se do toho? Organizujeme či vedeme dobrovolníky?

Na co nezapomenout při organizování a vedení dobrovolníků

Psychohygiena

1. **Pečujeme sami o sebe.** Nezapomínejme na aktivity, kdy nabíjíme baterky a děláme si radost. Jen tak budeme moci úspěšně dlouhodobě vést jiné.

2. **Nastavme si hranice svého dobrovolnictví.** Umějme některé akce a aktivity odmítnout. Nechávejme si dostatečný čas jen pro sebe, a to nejen na akcích, ale i v životě. Nezapomínejme například na nicnedělání nebo na jiné koníčky, lásky, přátele, rodinu.

Předávání

3. **Nezapomeňme na umění zapojovat** druhé lidi, předávat kompetence a odpovědnost, rozdělovat činnosti. Dávejme spoluorganizátorům či dobrovolníkům důvěru, a to i novým a mladým. Vyplatí se to! Jen tak naše skvělé projekty budou pokračovat bez ohledu na naše životní změny (svatba, stěhování, nová práce atd.).

4. Hlídejme si, **kdy je třeba se v aktivitě stáhnout**, dát prostor pokračovatelům, kteří mohou aktivity dále rozvíjet. A už jim do toho nezasahujeme. Co víc si přát, než v křesle od sklenky dobrého vína či šálku čaje sledovat, jak váš projekt vzkvétá i bez vás. (A kdybyste se nudili, můžete vymyslet nový projekt).

Přínosy

5. **Budme si vědomi, co nám dobrovolnictví a vedení akcí přináší.** Kam jsme se v seberozvoji posunuli, co všechno jsme se naučili zvládat. Jaké nové kamarády a kontakty jsme získali. Co krásného a veselého jsme zažili. Hlídejme si však, zda je toho dost, aby nás to stále naplňovalo a motivovalo pokračovat.

6. **Zužitkujme svou praxi.** Pochlubme se získanými dovednostmi v profesních životopisech. Nechte si vystavit potvrzení o dobrovolnické praxi a neformálním vzdělávání od své organizace, od základního článku, popř. ústředí Hnutí Brontosaurus.

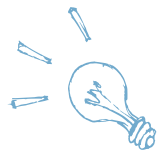
7. Stále si **připomínejme, jak naše aktivity pomáhají**; jak přispívají k ochraně druhů rostlin a živočichů, jak ozdravují naši krajinu a připravují ji na klimatickou změnu, jak pomáhají zachovat vzácné památky.

A užijeme si pocit hrdosti na tyto výsledky.

Ujasněme si! Dřív než začneme organizovat

V čem bychom měli mít jasně, dříve než začneme s organizováním a vedením dobrovolníků:

1. Rozumíme svým **motivacím** pro dobrovolnictví a zejména pak pro organizování a máme nastaveny **hranice** svého zapojení.
2. Jsme si vědomi svých **zkušeností**, znalostí, dovedností, schopností i fyzických a duševních **limitů** a omezení pro tuto činnost.
3. Zhruba víme, jaké jsou požadavky a **nároky** na organizátora dobrovolnické akce či lídra dobrovolníků. Víme, co bychom měli znát, umět a zvládat, aby nás nároky v praxi nezaskočily.
4. Dle výše uvedeného máme představu, jaká **týmová role** mně konkrétně nejvíce vyhovuje a bude mě rozvíjet. Je to přímo role lídra týmu a dobrovolníků, nebo nějaká jiná?
5. Jsme si vědomi, že i když se do něčeho pustíme dobrovolně, tak neseme **odpovědnost** za tým, účastníky, bezpečnost svou i ostatních, materiál, nářadí, finance, dopad aktivity.
6. UVědomujeme si, že **dobrovolník není levná pracovní síla**, ale spíše respektovaný partner či kolega, o jehož potřeby se zajímáme, jeho názorům nasloucháme a jehož práce si ceníme a replýtváme jí.

Dovolená pro práci s dětmi navíc?

Víte, že zaměstnanci, kteří působí na táborech a akcích pro děti a mládež, mohou čerpat ročně týden volna s náhradou mzdy? O jeho poskytnutí žádáte svého zaměstnavatele, zaměstnavatelé pak mzdu refunduje Okresní správa sociálního zabezpečení.

3. Brontosauří metoda: dobrovolnictví v kontextu programu

"Jen když porozumíme, probudí se v nás zájem. Jen když se v nás probudí zájem, můžeme pomoci. Jen když pomůžeme, dočkáme se všichni záchranu."

Jane van Lawick-Goodall

Petr: Tak co jste vymysleli?

Lenka: Téma bude "hoax a spam". To je teď aktuální. Pro naši cílovku ze střední jak dělané.

Ondra: Oj, skvělé. A ty k tomu, Lenko, už máš jistě kupu akčních her, že? Bude drsná atmosféra, že?!

Lenka: Nemám! Nejdřív si přece dáme cíle.

Anička: Třeba by mohlo být cílem ukázat jim názorně šetrný životní styl.

Lenka: Aničko?! Jak to souvisí s naším tématem? Ach jo.

Petr: No, tak cíle dáme jiné, ale i tak můžem třeba vařit vege a šetřit materiálem. A v rámci práce vysbírat kolem hradu odpadky, ať tam má radost i Anička. Jak to jen pak poskládat dokopy?

Brontosauří metoda pořádání akcí

Dobrovolnická činnost na akcích Hnutí Brontosaurus tvoří provázaný celek se zážitkovým programem a neformálním vzděláváním, ale také místem, atmosférou akce, šetrným provozem a komunitou na akci.

Co určuje brontosauří metodu

Z metodického pohledu můžeme u brontosauřích akcí popsat tzv. "brontosauří metodu". Ta spočívá ve vzdělávací a dramaturgické práci s dobrovolnictvím a v propojování typických prvků brontosauřích akcí do jednoho celku. V následující kapitole si ukážeme, jak metoda pracuje s různými aspekty akce s důrazem na dobrovolnictví.

Téma dobrovolnictví propojuje tři **základní východiska brontosauří metody**:

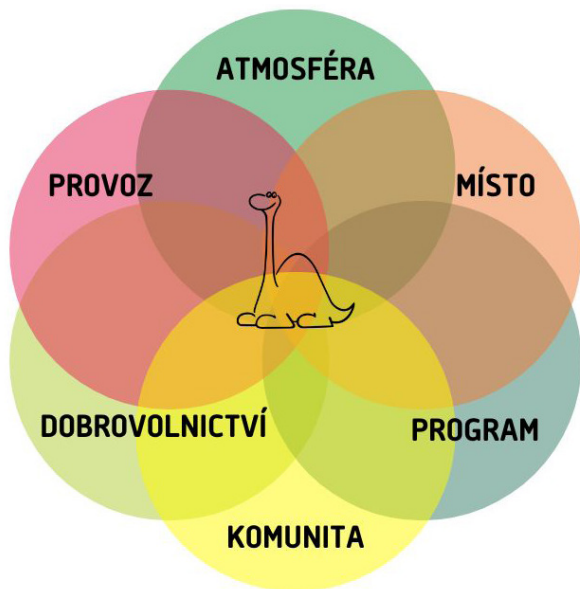
1. v přípravě akce i na akci je přítomna **metodická práce s dobrovolnickou činností**, která spojuje dobrovolnictví s **neformálním vzděláváním**;
2. v přípravě akce i na akci s dobrovolnictvím pracujeme **v rámci celkové dramaturgie akce** a propojujeme dobrovolnictví s celkovým záměrem, tématem a cíli akce, a to v duchu zásad zážitkové pedagogiky;
3. v rámci akce dochází k provázání **stěžejních oblastí, které typické brontosauří akce zahrnují, do jednoho smysluplného celku**. S tímto propojením jako organizátoři cíleně pracujeme. Mezi zmíněné oblasti řadíme: smysluplnou dobrovolnickou činnost (většinou pro přírodu nebo památky), aktivně vnímanou návaznost na místo konání, zážitkový program, environmentálně šetrný provoz, přátelskou a otevřenou atmosféru akcí a komunitu lidí, která se na akci setkává.

S čím brontosauří metoda pracuje

Místo konání a brontosauří metoda

Jak na akci pracovat s místem? Inspirujme se třeba modelem místně zakotveného učení. Pracujme s **příběhy místa**. Mohou to být legendy, ale i příběh vývoje krajiny či soužití člověka s místní krajinou. Může to být příběh dobrovolníků, kteří o toto místo či krajinu léta pečují. Zmapujme si a předejme účastníkům **význam** vaší dobrovolnické **činnosti pro** toto **místo**, zdejší krajinu, lidi či komunitu. Zasadíme ji tak do širšího kontextu. Najděme místní **osobnosti** se vztahem ke zdejší krajině. Opatrně je zapojme do akce, do společné práce či zábavy s účastníky, do sdílení jejich příběhů a osudů.

Místně zakotvené učení je způsob vzdělávání, který využívá všech aspektů místního prostředí jako jednotícího kontextu pro výuku; klade důraz na občanské zapojení, slouží komunitě; buduje sociální kapitál, podporuje vývoj místních partnerství. Více je na webu www.skolaprozivot.cz.

Program a brontosauří metoda

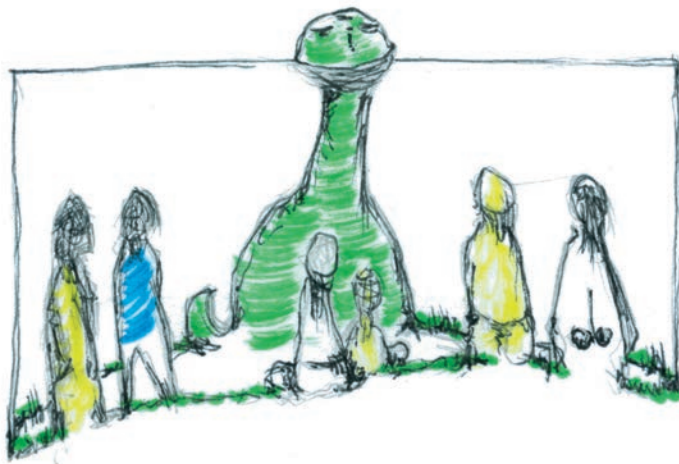
Jak propojit zážitkový program s ostatními oblastmi? Třeba tím, že zvolíme **téma** akce, které **souzní s lokalitou konání a plánovanou dobrovolnickou činností**. Můžeme do programu vložit tematické aktivity týkající se místa (např. debata s místním pamětníkem), dobrovolnictví (např. workshop výroby ptačích budek) či ekoprovozu akce (např. workshop veganského vaření z místních zdrojů). Pokud třeba pracujeme na budování mokřadů a zlepšujeme adaptaci krajiny na klimatickou změnu, tak vymyslíme a zařadíme hry a programy k tématu změny klimatu a toho, jak jí můžeme předcházet, případně se na ni adaptovat.

Provoz a brontosauří metoda

Ekologicky šetrný provoz akce nejen máme, ale **dáme o něm účastníkům** i zajímavou formou **vědět**. Na akci využíváme lokální zdroje potravin, materiálu atd. A když to jen trochu jde, tak s ohledem na environmentální stopu zvolíme vegetariánskou stravu a zároveň ukážeme, že může být chutná a výživná, prostě k snědku a potěšení! Postaráme se o případné přebytky jídla. Při přípravě programu šetříme materiálem i energiemi. Chováme se šetrně k místům, kde se pohybujeme.

Účastnická a organizátorská komunita a brontosauří metoda

Akce se vyznačují tím, že komunita na nich je stále otevřená novým zájemcům i myšlenkám. Dobrovolníci, kteří k nám přichází, nemusí být mistři v nějakém oboru, nevybíráme je podle jejich znalostí a dovedností. Nově přichozí cíleně zapojíme. **Společně tvoříme, učíme se i rozvíjíme**. Nejsou zde vševědoucí organizátoři–autority a účastníci, ale jedna rovnocenná parta lidí, kteří chtějí něco užitečného dokázat. Spolu pracujeme, spolu jíme, spolu se bavíme. V mnohém se **inspirujeme osobním příkladem**. Zapojit a realizovat se mohou všichni a ty, kteří se něčeho obávají, umíme podpořit. S ohledem na názory a postoje druhých hledáme cestu nekonzumního, nehodnotičího, nesoutěžního způsobu života. Zejména prvoúčastníci by se měli na akci naučit co nejvíc dovedností a odjíždět s pocitem, že něco dokázali.

Atmosféra a brontosauří metoda

Bezpečná, otevřená, nehodnotící, pohodová, respektující, neformální, přijímající. Atmosféra, která přispívá k úspěchu našich akcí. Taková, kde se lidé nebojí vyjádřit svůj názor, postoj a potřebu nebo i nelibost a nepohodlí. Tvoříme místo, kde si lidé důvěřují. Snažíme se, jak jen to jde, **vzdát se všech civilizačních zlovyků – alkoholu, kouření, sociálních sítí či věčného spěchu, abychom TADY a TEĎ byli spolu, spolu s přírodou** a vědomím dobře a smysluplně stráveného času. Atmosféra posledního táboráku s chvilkou sdíleného souzníčího ticha a mlčení. O takovou atmosféru jako organizátoři usilujeme a **jdeme v tom příkladem.**

Dobrovolnictví a brontosauří metoda

Dobrovolnictví spolu se zážitkovým programem tvoří společný **základní kámen** brontosauří metody. Mezi ním a dílčími programy akce nejsou žádné hranice!

Partáči pro úspěšnou akci

Pamatujte na to, že úspěch dobrovolnické akce nestojí pouze na nás (organizátorech) samotných. Stabilitu vytváří hned čtyři nohy od stolu:

- **Organizátorský tým**

Chybí-li nám partáči na organizování, zkusme zapátrat mezi účastníky brontosauřích organizátorských kurzů nebo inzerujeme poptávku na webu brontosaurus.cz/zapoj-se.

- **Dobrovolníci, účastníci**

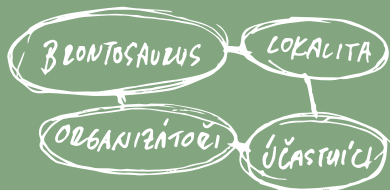
Berme je jako partáky a dejme jim prostor spolupřispět akci, přinášet své náměty, sdílet zkušenosti nebo třeba i vytvořit kus programu. Svěřme jim odpovědnost za konkrétní (jasně vymezené a vhodné) dobrovolnické činnosti. Jistě ocení projevenou důvěru a možnost se realizovat.

- **Odborníci a správci lokalit**

Pomohou nám s vedením dobrovolnické činnosti, proto je požádejme i o vysvětlení smyslu dané pomoci účastníkům naší akce. Odborníky, kteří nám poradí, jak správně odvést práci v naší lokalitě, najdeme na webu mozek.brontosaurus.cz.

- **Mentoři a zázemí Brontosaura**

Při vymýšlení, přípravě i vedení akce nám rádi pomohou zkušení brontosauří mentoři, které najdeme na webu mozek.brontosaurus.cz. S dalšími body, jako jsou finance a propagace, nám poradí lidé ze základního článku či ústředí Brontosaura.

Ukázkový model spolupráce představují také patronáty skautského institutu. Můžeš se u nich inspirovat: www.skautskyinstitut.cz/patronaty

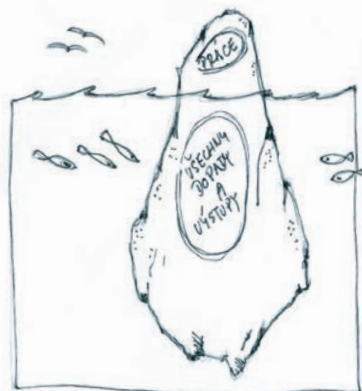

Dobrovolnictví a neformální vzdělávání

Role dobrovolnické činnosti na akci

Samotná fyzická **práce** není na brontosauřích akcích jen prostředkem k dosažení předpokládaných výstupů např. v managementu chráněného území nebo rekonstrukci památkového objektu, ale je zejména **formou vzdělávání a výchovy účastníků akce** – především mládeže.

Rovněž i **pro dobrovolnickou činnost jsou** stanoveny **cíle** korespondující zejména s environmentální výchovou, výchovou k aktivnímu občanství, výchovou k dobrovolnictví a také s rozvojem klíčových kompetencí účastníků.

Od dobrovolnické činnosti tak očekáváme přínos k formování **postojů**. Dobrovolnictví, resp. dobrovolnická činnost na akcích, může zásadně formovat hodnotové postoje – vlastní práci si účastníci uvědomí hodnotu kulturní krajiny. Formování postojů pak může ovlivnit **chování a konání účastníků**, např. se začnou chovat šetrněji k přírodě a aktivněji k její ochraně nebo se více zapojí do společenského dění apod.

Účastníci mohou na akci očekávat efektivní neformální vzdělávání přinášející **rozvoj** jejich **osobního kompetenčního portfolia**: měkkých kompetencí (týmová spolupráce, zvládání zátěže, aj.), ale i odborných kompetencí – dovedností (co umí) a znalostí (co znají). Získají manuální dovednosti a znalosti související s danou činností, např. sázením stromů, permakulturním zahrádkářením, zděním z kamenů apod.

Jak úspěšně dobrovolnictvím vzdělávat

Pro úspěch naplňování cílů neformálního vzdělávání je potřeba se věnovat vysvětlení významu činnosti, začlenění dobrovolnické pomoci do širšího kontextu a motivaci účastníků.

Opravujeme-li kus hradní zdi, měli by účastníci chápat a znát celý příběh záchrany památky i vizi do budoucnosti. Pokud toho nejsou organizátoři schopni sami, je třeba přizvat odborníka (kastelána, pracovníka ochrany přírody apod.). Aby se účastníci naučili něco nového, musí i při dobrovolnické činnosti **vystoupit ze své komfortní zóny**. I tady však platí, že s mírou. Přílišná zátěž, novost, neznámost činnosti a s tím spojený stres nejenže blokují proces učení, ale také mohou přinášet riziko úrazů apod.

Důraz klademe na **reflexi dobrovolnické činnosti** ve vztahu k našim cílům, aby si účastníci uvědomili to, co se naučili.

Co je neformální vzdělávání

Je to vzdělávání, které probíhá mimo školský systém. Nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů. Učení probíhá formou dobrovolnické praxe, hry, zážitku atd. Má jasně stanovené cíle a z hlediska účastníků se jedná o vzdělávání vědomé – účastníci si uvědomují, co a jak se učí, hodnotí si rozvoj svých kompetencí a sami částečně přebírají odpovědnost za výsledek. Pro neformální vzdělávání dále platí, že je dobrovolné, chyby se vnímají jako příležitost pro další rozvoj a důležitou roli v něm hraje skupina.

Neformální vzdělávání je typické mj. pro akce Hnutí Brontosaurus.

Úspěch akce přináší **kombinace motivací** – účastníci chápou, v čem je přínos odvedené dobrovolnické činnosti veřejně prospěšný a souzní s tím, zároveň si jsou vědomi, co v rámci činnosti získají oni sami. Výhodou dobrovolnictví oproti ostatnímu programu je realita práce, hmatatelné přínosy a jasně daný **přesah do skutečného života**.

Z hlediska dobrovolnického působení je dobré pojmenovat skutečnost, že zdaleka nejvíce neformálního vzdělávání a seberozvoje nastává **u dlouhodobých dobrovolníků** – organizátorů, lektorů, vedoucích brontosauří článků či organizací apod. Právě oni se díky dlouholeté dobrovolnické praxi mohou dobře kvalifikovat i na svou budoucí pracovní pozici.

Dobrovolnictví, zážitkovka a dramaturgie akce

Do celkové dramaturgie akce bývá dobrovolnická činnost začleněna několika cestami. Někdy **téma**, příběh a program **přímo vycházejí z typu práce** (např. **téma** akce „odkaz historie“, **program** středověký larp a **práce** obnova hradu, nebo **téma** akce „(pěstitelská) soběstačnost“ na ovocnářské víkendovce a **práce** záchrana starých sadů). Často se dobrovolnictví a ostatní

program **provazují skrze lokalitu**, její genius loci a interpretaci místního dědictví – příkladem mohou být akce projektu Cesta ke kořenům s obnovou památek na Jesenicku a tématy souvisejícími s tímto sudetským krajem a jeho osudy. Případně **tématem akce** bývá **samotné dobrovolnictví** či aktivismus a program provází příběhy dřívějších i současných osobností, kteří díky svému nezištnému nadšení něco velkého a přínosného dokázali.

Konají se rovněž úspěšné akce, na nichž je typ dobrovolnické činnosti od tématu a příběhu dalšího zážitkového programu dost vzdálený. Zároveň zkušenost říká, že čím těsnější propojení práce a programu, tím je akce ucelenější a realizace jednodušší.

V praktické rovině plní **dobrovolnictví v dramaturgii akce** mnoho **rolí**, se kterými bychom jako organizátoři měli pracovat. Například kooperace a kontakt při dobrovolnických činnostech plní významnou úlohu v rozvoji spolupráce a skupinové dynamiky mezi účastníky. Dobrovolnická činnost může být odpočinkem od psychicky náročného programu akce. Jindy může být dobrovolnická pomoc vrcholem celého programu a nejnáročnější částí akce. Organizátor by měl vždy vědět, jak to je a proč tomu tak je.

V každém případě je nutné dobře promýšlet zařazení dobrovolnické činnosti do programu akce. Počítat s časy na přesuny, úklid, očistu, odpočinek po práci a zhodnocení a reflexi dobrovolnického programu. Určit si předem priority, např. zda můžeme vypustit nějaký program, abychom dokončili dobrovolnickou činnost. Myslíme také na to, jak účastníky do práce naladit a motivovat, nebo jak je po práci zase naladit na další program.

Co je dramaturgie?

V nejužším smyslu slova se jedná o práci s tématem, z něhož vyplývá hlubší myšlenka celé akce. Cílem dramaturga je sestavit jednotlivé programy do vyššího celku, který je smysluplný, osloví účastníky akce a respektuje určené cíle. Organizátorovi pomáhá s výběrem programů, jejich zařazením ve správném pořadí, práci s atmosférou akce atd.

Více o dramaturgii najdeme v druhém díle organizátorské metodiky Hnutí Brontosaurus na webu mozek.brontosaurus.cz.

4. Dobrovolnická pomoc a místo, kde pomáháme

„Někteří lidé hledají krásné místo, jiní vytváří krásné místo.“

Hazrat Inayat Khan

Týmová schůzka:

Anička: Hele, mně se na ten hrad fakt nechce. Ten majitel nás tam nechá makat a pak tam dělá divný párty. A prej dostal pokutu od památkářů, jak v kapli vyboursal to místo na výčep.

Petr: Tak to můžeme udělat u té rezervace u vás. Ale kde se tam dá nocovat?

Ondra: Hrad se mi ale na hoaxy hodil víc. Mohli jsme řešit manipulace v průběhu dějin, třeba intriky v harému v Cařihradu.

Anička: V klubovně Mladých průzkumníků. Budeme kosit orchidejovou louku! A domluvím i exkurzi od botanika!

Lenka: Jsem pro! Potřebujeme louku na hry, což v rezervaci je. U hradu je jen kopec.

Petr: Super. Máme místo, práci i téma. Jo a já už vymyslel i nějaké ty cíle, těšte se!

Dobrovolnictví jako základ akce

V programových cílech Hnutí Brontosaurus se prolíná záměr **chránit přírodu a pečovat o kulturní dědictví** se záměrem **vychovávat** sebe i ostatní k zodpovědnému přístupu k životě i celé planetě, a to dobrovolnickou **prací**, vlastním příkladem, hrou a bezprostředním kontaktem s přírodou.

Výběr vhodné **dobrovolnické činnosti** a místa je tak základním předpokladem pro to, abychom nejen udělali něco užitečného pro přírodu a památky, ale aby nám fungovala i vzdělávací složka akce, aby vznikla ta správná atmosféra a abychom tak opravdu efektivně mohli vést sebe i druhé k zájmu o ochranu životního prostředí či nekonzumní životní styl.

Akce Hnutí Brontosaurus **nemají být seberozvojovými kurzy**, do nichž vložíme pár hodin dobrovolnické práce, jež nijak úzce nesouvisí s dalším programem akce. Osobnostnímu rozvoji účastníků se nevyhýbáme, ale zaměřujeme se na témata blízká mladým lidem, dobrovolnictví a ochraně životního prostředí. Akce **nemají být ani brigádami, kde se bez znalostí souvislosti jen tak maká**, nebo se pouze maká a po práci se pak nevázaně baví.

Při plánování brontosauřích akcí začínáme nejlépe volbou dobrovolnické činnosti a v jejím kontextu pak promyslíme záměr, téma i cíle akce. Tak můžeme **z dobrovolnické pomoci** na konkrétním místě **vytěžit** potenciál pro **osobní rozvoj, vzdělání, motivaci i budování hodnot** u účastníků **a zážitkovým programem** efektivně předávat a **rozvíjet to, co samotná práce nenabízí**. Kvalitní přípravou dobrovolnické práce předcházíme situaci, kdy je dobropráce chápána jako překážka v zábavě a nutné zlo.

Přejme si naopak zažívat tu radost, když se účastníci nadchnou a ponoří do dobrovolnické práce natolik, že je od ní téměř ani nedokážete odvolat na večeri nebo pak při jídle ještě sami vesele vypráví, co dokázali. Při smysluplné a kvalitní práci se tak mnohé brontosauři cíle naplňují téměř sami.

Pozn.: Pojmy dobrovolnická činnost a dobrovolnická práce (myšleno neplacená) považujeme pro účely této publikace za synonyma.

Jaká by měla být dobrovolnická pomoc přírodě a památkám?

Níže nabízíme několik zásad, které by měla dobrovolnická činnost ideálně splňovat. Dodržujme je, jak to nejlépe půjde, zároveň je však neberme dogmaticky.

Obecně

1. **smysluplná** – má reálný přínos pro přírodu, památku, potřebné lidi
2. opravdu **potřebná** – neděláme nic jen proto, aby se pracovalo
3. **nezastupitelná** – nesuplujeme něčí práci (např. technických služeb města). Bez dobrovolníků by práce nebyla vykonána
4. veřejně či **obecně prospěšná** (nekomerční) – netvoří něčí byznys, dobrovolníci nejsou levná pracovní síla místo brigádníků v lese, na poli či stavbě!
5. **bezpečná** – pro dobrovolníky, organizátory, lidi v okolí, místní přírodu

Organizačně

6. s viditelným a srozumitelným **cílem** – víme, co chceme dokázat, a umíme to předat
7. **efektivní** a dobře připravená, s kvalitním nářadím, vybavením – neplýtváme časem a energií
8. **úměrná** času a reálným kapacitám, znalostem a schopnostem **organizátorů**
9. **propojená** s ostatním programem akce – aby celá akce byla ucelená a dávala smysl
10. v **pozitivní atmosféře**, s **dostatkem času** – ne pod tlakem, stresem, strachem

K dobrovolníkům

11. skutečně **dobrovolná** – nevytváříme žádné formy nátlaku do práce
12. **srozumitelná** a zdůvodněná dobrovolníkům – chápou, proč se co dělá a čemu to pomůže
13. dobře **vysvětlená**, jasně zadaná, s konkrétními pokyny – dobrovolníci ví, co a jak mají dělat
14. **odborně vedená** – hlídáme kvalitu, skutečný přínos provedení apod.
15. **uměřená** znalostem, dovednostem **účastníků** – abychom ji zvládli udělat dobře a efektivně
16. **obohacující** a pokud možno rozmanitá – aby dobrovolníky rozvíjela, aby si odnesli dobrý pocit a vzpomínky, které mohou sdílet
17. se **zapojením** pro všechny – aby každý mohl něčím přispět a nestál mimo

K místu, k místním, k veřejnosti

18. **udržitelná** do budoucna – s výsledkem, jenž někdo nezruší hned po našem odjezdu
19. **s návazností** a následnou péčí – aby o výsledky někdo pečoval
20. **prezentovaná** – ukazujeme výsledky i naší práci, zveme k podpoře a zapojení
21. **se zapojením místních**, ve vzájemném obohacení – propojujeme místní a dobrovolníky

Pokud možno a pokud je to vhodné

22. **kolektivně dělaná** – přínosná pro kolektiv, sledující okolí
23. **záživná** – je to fajn, ale nemusí bavit vždy, má dávat smysl a bavit v kontextu programu

Kritéria pro dobrovolnickou činnost na akcích Hnutí Brontosaurus:

- Práce je atraktivní pro cílovou skupinu.
 - Práce je obecně prospěšná s přímým přínosem pro přírodu či památky.
 - Smysl práce musí být pro účastníky srozumitelný.
- Obecnou prospěšností rozumíme, že práce má pozitivní dopad na široké okolí.

Praktický výběr lokality

Jak vybíráme lokalitu pro naši dobrovolnickou akci? V úvahu bereme níže uvedená kritéria, jejichž splnění nám ukazují odpovědi na následující otázky.

1. potřeba a smysluplnost dobrovolnické činnosti

Toto je kritérium pro výběr lokality rozhodující.

- a) Přispívá dobrovolnická činnost v lokalitě k řešení současných významných výzev ochrany životního prostředí (např. adaptaci krajiny na klimatickou změnu nebo zabránění úbytku biodiverzity)?
- b) Pomáhá dobrovolnická činnost řešit akutní situaci, která se nevyřeší jinak (např. záchrana drobné památky před spadnutím, stavba zábran pro obojživelníky, kteří jinak skončí pod koly aut apod.)?

2. soulad se záměry organizátorského týmu

- a) Souzní lokalita s tím, v čem my sami chceme pomáhat, co cítíme jako důležité a přínosné?
- b) Nabízí lokalita podmínky pro to, co chceme účastníkům předat, ukázat, nechat zažít? Uvědomí si zde účastníci smysl dobrovolnické činnosti a budou vnímat její výsledek?
- c) Nabízí místo prostředí pro naplnění nepracovních programů a cílů naší akce?

3. spolupráce se správcem lokality, místními, odborníky

a) Máme důvěru ve správce lokality a zadavatele dobrovolnické činnosti? Komunikuje s námi dobře a efektivně? V tomto bodě nevěříme však prvnímu dojmu, mnozí nadšenci působí zvláště, než k nim pronikneme a zároveň si získáme jejich srdce! A platí to i naopak - někdo vypadá ideálně, ale pak "skutek utek".

b) Umí správce lokality vysvětlit význam a přínos dobrovolnictví nejen nám, ale i účastníkům?

c) Je správce lokality dostatečně kvalifikovaný odborně vést práci? Zvládne práci organizačně připravit a zapojit větší skupinu lidí tak, aby byla činnost efektivní? Má k dispozici potřebný materiál, nářadí, pomůcky?

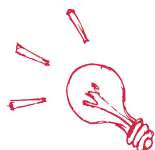
d) Je dobrovolnická činnost místní komunitou vítána a podporována? Nechceme místo a místní "spasit" proti jejich vůli? Na to si dávejme obzvláště pozor při dobrovolničení v zahraničí nebo prostředí, které dobře neznáme.

4. praktická kritéria pro pobyt a program

a) Je místo vhodné, atraktivní, zajímavé, blízké přírodě, dostatečně izolované, abychom se odpojili od „starostí běžného světa“ a mohli realizovat svůj plánovaný program?

b) Nabízí místo adekvátní ubytování, možnost se umýt, prostor na společné setkávání, možnost stravování, má zdroj pitné vody, je dostupné pro průběžné zásobování, máme kde skladovat potraviny a materiál, nabízí klidnější zázemí pro organizačtorský tým, je v dojezdové vzdálenosti pro účastníky, organizátory a lektory?

Dobrovolnická akce je mnohdy potřebná, i když lokalita ideálně nesplňuje všechna výše uvedená kritéria. Někdy prostě musíme některé nedostatky překonat, abychom jinak potřebnou akci a činnost uskutečnili.

Hledáte lokalitu pro vaši akci? Mapotic Hnutí Brontosaurus nabízí škálu osvědčených i dosud nevyužitých přírodních i památkových lokalit se všemi potřebnými informacemi (práce, zázemí, správce): www.mapotic.com/lokality-hnuti-brontosaurus. Výzvy k aktuální naléhavé pomoci na lokalitách zveřejňujeme na webu: brontosaurus.cz/zapoj-se

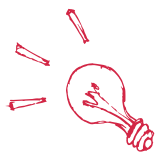

Praktické náměty pro dobrovolnické činnosti

Dobrovolnictví pro přírodu

Ochrana životního prostředí a přírody v ČR

Ochranu životního prostředí v nejširším smyslu zabezpečuje zejména stát vydáváním příslušných zákonů a vyhlášek a vymáháním jejich plnění (např. zákon o životním prostředí, o ochraně přírody a krajiny, zákon o hodnocení vlivů na životní prostředí, zákon o odpadech, zákon o ovzduší aj.). Nezastupitelnou roli zde má i občanský sektor a stát by ho měl podporovat, a nikoliv ho omezovat (např. u stavebních řízení).

Jsmo-li svědky akutního poškozování životního prostředí či přírody, obrátíme se v první řadě na policii, následně můžeme dát podnět České inspekci životního prostředí, která aktuální kauzy prošetří včetně situací, kdy příslušné orgány nekonaly nebo pochybily. www.cizp.cz

Ochrana přírody se řídí **zákonem o ochraně přírody a krajiny**, respektive evropskými směrnici (směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, které obě ukládají vytvořit síť evropských chráněných území, je známá pod názvem Natura 2000). Můžeme rozlišit různé kategorie ochrany přírody a k nim si připojit potenciální partnery na domluvu spolupráce a dobrovolnické aktivity. Viz tabulka na straně 39.

Důležité upozornění: pro jakékoliv opatření či zásahy v chráněných územích musíte mít **souhlas příslušného orgánu ochrany přírody. Stejně tak při manipulaci s chráněnými druhy rostlin, živočichů a hub či realizaci opatření pro ně!** Dbejte při akcích taky na ochranu vodních zdrojů apod.

Pokud v labyrintu ochrany přírody tápete, neváhejte požádat o konzultaci na ústředí Hnutí Brontosaurus u programu Akce příroda, e-mail: akce-priroda@brontosaurus.cz

Management chráněných území (kosení, udržování bezlesí aj.) bývá někdy orgánem ochrany přírody i placen, ale peněz na ochranu

Způsob ochrany	Příslušný správce, instituce
druhá ochrana přírody (chráněné druhy rostlin a živočichů – ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené)	správci příslušných chráněných území, krajské úřady, úřady obcí s rozšířenou působností
územní ochrana přírody v chráněných územích – národní park	správa národního parku (NP)
územní ochrana přírody v chráněných územích – chráněná krajinná oblast	AOPK ČR – příslušná správa chráněné krajinné oblasti (CHKO)
územní ochrana přírody v chráněných územích – národní přírodní rezervace a národní přírodní památky	na území CHKO či NP je to správa CHKO či NP, mimo území CHKO či NP je to Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – AOPK ČR (zastupující MŽP) a příslušná regionální pracoviště
územní ochrana přírody v chráněných územích – přírodní rezervace a přírodní památky	na území CHKO či NP je to správa CHKO či NP, mimo území CHKO či NP, mimo území CHKO či NP je to příslušný krajský úřad – odbor životního prostředí
ochrana mimo chráněná území – územní systém ekologické stability – biocentra, biokoridory aj.	Ministerstvo životního prostředí, AOPK ČR, národní parky, krajské úřady, obce s rozšířenou působností
ochrana dřevin mimo les	příslušné obce a odbory životního prostředí obcí s rozšířenou působností
péče o městskou přírodu	příslušné obce a odbory životního prostředí obcí
péče o krajinu mimo chráněná území	obce, vlastníci pozemků, neziskové organizace
volně žijící živočichové v nouzi	Národní síť záchranných stanic

přírody je vždy významně méně než potřebné práce, takže dobrovolnictví má dveře otevřené. Často jsou mnohá území na péči dobrovolníků závislá. Z případné drobné platby, jež za práci dostaneme, můžeme zaplatit náklady akce, jídlo pro dobrovolníky či nářadí. Mnohdy jsou to však dobrovolníci, kteří upozorněním na vzácnost lokality přivedou orgány ochrany přírody k tomu, aby je začlenily do svého managementu.

Kdo nám dále pomůže se získáním smysluplné dobrovolnické činnosti

Při pořádání krátkodobých dobrovolnických akcí můžete často dobře spolupracovat s profesionálními spolky zaměřenými na ochranu přírody, které mají často uzavřené s dotčenými orgány smlouvy na zajištění managementu vybraných chráněných území. Patří mezi ně zejména:

- Český svaz ochránců přírody a jeho místní organizace, www.csop.cz
- Pozemkové spolky, pozemkovespolky.cz
- Česká společnost ornitologická, www.birdlife.cz
- Nejrůznější lokální spolky (př. Sdružení Krajina, Rezekvítek, Čmelák, Spolek pro Labskou stráň, Žabí hlídka ...)

Obnova přírody – Restore Nature

Je zřejmé, že ochrana přírody je potřebná, ale vzhledem k míře narušení a devastace prostředí sama o sobě k uchování biologické rozmanitosti a stability ekosystémů nestačí. V Evropě se tedy připravuje velký plán na obnovu narušených ekosystémů a vrácení přírody do míst, kde byla zničena. Mluvíme o obnově přírody – ekosystémů a biodiverzity. Navrhuje se např. obnova ekosystémů na 20 % suchozemských i vodních ploch EU do roku 2030 či obnova říčních toků a niv do přirozené volně tekoucí podoby.

Je to velká příležitost pro přežití přírody a člověka. Pro nás to pak znamená velmi užitečné zapojení. Je to úplně nový směr uvažování přinášející mnoho pozitivní práce!

Typické dobrovolnické činnosti pro přírodu

Nabízí se zmínit několik příkladů typických dobrovolnických činností na akcích Brontosaura.

Výsadby a péče o zelen

Sázení stromů je oblíbená činnost a láká mnoho lidí. Je to taky velmi přínosná činnost pro segmentaci krajiny, vytváření úkrytů pro živočichy, tvorbu příznivého mikroklimatu či zachycování prachu a omezení větrné eroze.

Sázení však není jednoduché a neměl by jej dělat každý, vždy a všude. Spousta území je cenná tím, že jsou bezlesá a není vhodné je zalesňovat. Optimální je rozčleňovat zemědělskou krajinu výsadbou alejí nebo výsadbou extenzivních sadů. Do sázení se pustíme, jen pokud pro ni máme dostatek znalostí nebo máme zajištěn odborný dohled. Potřebujeme k němu povolení od majitele pozemku (případně sousedních pozemků, je-li výsadba stromů blíže než 3 m od hranice), kvalitní a pro danou lokalitu vhodné sazenice, kvalitní kůly (nejlépe akátové), pletivo a další materiál, dostatek nářadí atd. Sážíme jen v určitých obdobích – podzim, popř. brzké jaro. Do výsadeb se nikdy nepouštíme, nemáme-li zajištěnu následnou péči o stromy – zálivku, mulčování, výchovný řez, údržbu kůlů a úvazků, a podle potřeby i plení či údržbu závlahových mís, a to po dobu minimálně pěti let. Vhodné je také doplnění berliček pro dravce. Výzvou je pořádání **akcí spojených s údržbou výsadeb**, což je ideální a velmi užitečná práce pro dobrovolníky!

Obecně zde mluvíme o sázení mimo les. Dobrovolničení při výsadbách v lesích je v mnoha aspektech problematické a doporučujeme je pouze v případě, pokud spolupracujete s opravdu osvětleným, šetrně hospodařícím lesníkem a víte, že tvoříte přirozený les a nepodporujete jen lesnický byznys. Daleko vhodnější než sázení v lese, je třeba výroba ochrany proti okusu semenáčků přirozeně zmlazujícího lesa.

Péče o biodiverzitu

Díky těmto aktivitám nejen pomáháme chránit vzácné a ohrožené druhy rostlin a živočichů, ale přispíváme také k ochraně biotopů a ekosystémů a stabilitě krajiny. Typicky bychom sem zařadili všechny činnosti spojené s **údržbou bezlesí**, kam patří např. kosení luk (nebo vysekávání náletů a jejich odstraňování z lokality. Pomáháme tak vzácným druhům, jež zarůstání nesnesou. Toto jsou pro dobrovolníky vhodné a velmi vděčné činnosti, zadat je však musí odborník (většinou správce) chráněného území.

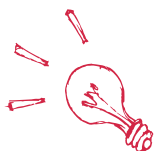
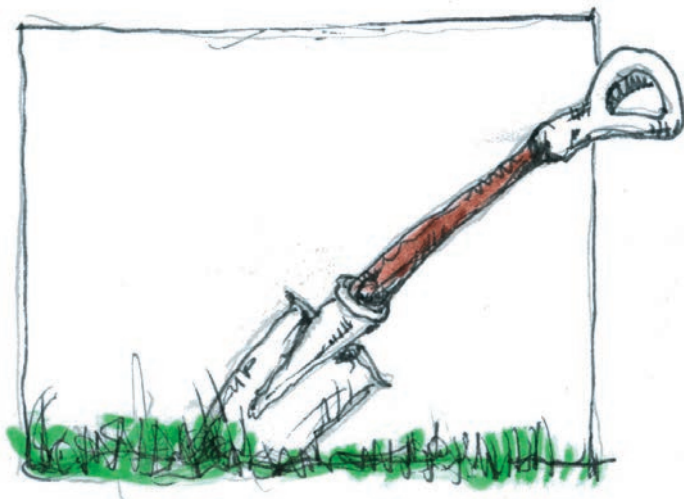
Patří sem i **budování úkrytů** pro živočichy – stavba hadníků, hmyzích hotelů, čmelníků apod. Jsou to záslužné činnosti, ale jen tam, kde po konzultaci s odborníkem víme, že budou mít přínos.

Vyvěšování hnízdních budek pro ptactvo je vhodné jak v mladých stejnověkých a monokulturních lesích, tak v městských parcích. Věšíme jen tehdy, pokud umíme zajistit v dalších letech čištění, monitoring a údržbu budek. Což je ostatně opět velmi vhodná činnost na akce. Další typ činnosti je třeba výsev květnatých pásů a záhonů.

Další tipy na dobrovolnické činnosti

- Úklidové akce – doporučujeme realizovat s místní komunitou, abychom nebyli vnímáni jako „ti, co to po nás vždy uklidí“.
- Čištění a údržba studánek a pramenů, www.estudanky.eu.
- Pomoc ve stanicích pro zvířata v nouzi, www.zvirevnouzi.cz.
- Tvorba tůní a péče o mokřady, zadržování vody v krajině – spolupráce s odborníky, mokradly.wbs.cz.

- Transfer obojživelníků, budování zábran a jiná pomoc, obojživelnici.wbs.cz nebo Akce žába ČSOP.
- Pomoc na biofarmách - volíme jen tehdy, když se vykonává např. obecně prospěšná práce na obnovu krajinných prvků, např. i starých sadů, kterou by zemědělec sám nezrealizoval.
- Vyhledávání zanedbaných přírodních lokalit a chátrajících památkových objektů stojících mimo běžný zájem orgánů či veřejnosti; péče o ně a zpracování podnětů pro úřady k jejich ochraně.

Hledáte praktické návody na péči o přírodu? Sazení, budkování, péči o studánky, úkryty pro živočichy? Mrkněte na web peceoprirodu.cz nebo do vydaných metodik na mozek.brontosaurus.cz.

Financování dobrovolnických aktivit pro přírodu

Tipy na finance pro dobrovolnické aktivity pro přírodu a životní prostředí můžeme získat z těchto zdrojů:

- Ústředí Hnutí Brontosaurus - podporujeme organizaci dobrovolnických akcí (jednodenní, víkendové, tábory) finanční částkou na dobrovolníka a den. Žádost na webu mozek.brontosaurus.cz.
- Agentura ochrany přírody a krajiny - podpora drobných opatření v krajině v Programu péče o krajinu a Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Žádost na dotace.nature.cz v sekci národní dotace.
- Nadace Partnerství - podpora výsadeb ve volné krajině, žádost na www.nap.cz.

Dobrovolnictví pro památky

Památková péče a možnosti zapojení dobrovolníků

Památkovou péčí se rozumí **zachování movitého a nemovitého kulturního dědictví**. Vědomí hodnoty a nepostradatelnosti kulturních hodnot v dnešní společnosti narůstá, jelikož tvoří naši identitu a pocit pospolitosti. Je v našem zájmu pomáhat památkovým objektům a snažit se zachovat hodnoty a historii, které nesou.

Zapojení dobrovolníků je možné v několika podobách prostřednictvím provozovatelů dané kulturní památky. Nejsnažším řešením je **kontaktovat majitele či správce** daného objektu a informovat se o možné spolupráci a zapojení se do dobrovolnických aktivit. Dobrým příkladem z praxe je např. hrad Lukov či v minulosti hrad Hartenberg. Podobně lze spolupracovat na péči drobné památky. Další možností je kontaktovat organizaci, jež vysílá dobrovolníky na místa, která dobrovolnickou pomoc vyžadují. Je to ulehčení pro obě strany, protože organizace má informace o práci, která se bude v místě vykonávat a dobrovolníkovi zajistí i vše potřebné. Mezi takové organizace patří např. Inex SDA či Tamjdem.

Nabízí se i spolupráce s **Národním památkovým ústavem**, který spravuje mnohé objekty, jež mají památkovou ochranu a spadají pod správu státu. Tady ale mohou vyvstávat pro nás i památku administrativní komplikace. Podmínkou spolupráce je smlouva s dobrovolníkem, proškolení a další náležitosti. Zároveň se nelze pohybovat v interiérech s exponáty bez dozoru a k odborným úkonům je zapotřebí dozor experta.

Skvělou dobrovolnickou aktivitou může být také **péče o drobné památky** v krajině i zde však záleží na spolupráci s majiteli i odborníky.

Financování dobrovolnických aktivit pro památky

Tipy na finance pro dobrovolnické aktivity pro památky můžeme získat např. z těchto zdrojů:

- Ústředí Hnutí Brontosaurus – podporujeme organizaci dobrovolnických akcí
- Nadace Via – v programu Místo, kde žijeme lze čerpat finance na obnovu drobných památek svépomocí, vstupní dotazník je na webu.
- Webový portál www.propamatky.cz – v sekci financování je výpis programů podpory pro péči o památky po celé ČR; lze najít i menší programy na péči o drobné památky.
- Národní památkový ústav – nabízí poradenství při opravě památky či stavebně-historickém průzkum apod. Informace na webu www.npu.cz/sluzby.

Programy Akce příroda a Akce památky

Akce příroda je program Hnutí Brontosaurus zastřešující dobrovolnicko-zážitkové víkendovky pro mládež a dospělé zaměřené na ochranu přírody a krajiny. Akce památky obdobně organizuje akce s památkovou obnovou a péčí.

Kritéria akcí programů

Akce zařazené do programu Akce příroda či Akce památky musí splňovat tato tři kritéria:

- akce zahrnuje smysluplnou dobrovolnickou práci pro přírodu (např. kosení luk, výsadby v krajině, péče o výsadby), nebo pomoc památkám (např. drobné opravy, udržovací práce na památce i v okolí, práce v zámeckých zahradách)
- akce obsahuje vzdělávání účastníků v oblasti ochrany přírody, respektive památkové péče, a to pokud možno kvalifikovaným školitelem
- do programu akce musí být zařazen kvalitní zážitkový program – např. na seznámení s lokalitou a zdejší přírodou či památkou a historií, rozvíjející environmentální postoje účastníků, respektive vztah ke kulturnímu dědictví, rozvíjející osobní kompetence účastníků apod.

Koordinátor/ka nám pomůže s propagací akce, s vyřízením žádosti o finance i vyúčtováním. Před akcí pošle organizátorský balíček s prezenční listinou a materiály pro účastníky, zprostředkuje pojištění, nabídne půjčení nářadí apod.

5. Dobrovolníci

"Je na každém z nás, aby se snažil. Ti, kteří říkají, že jedinec toho moc nezmůže, si jen hledají výmluvy."

Václav Havel

Další týmová schůzka:

Ondra: Mám namyšlený skvělý hry! Ti se nezastaví!

Anička: Fajn. Já domluvila víc to kosení. Je to na sobotu i na neděli.

Lenka: Tož to hlavně nepišme na web, nebo nikdo nepřijede. Horko, alergie a vůbec...

Petr: Nalákáme je na seznamování a to téma je atraktivní dost.

Anička: Ale aby nám pak přijeli i příště.

Ondra: Noční hra na dezinformace bude pecka.

Anička: Jen aby pak zvládli v neděli kosit...

Ondra: Neboj! Slíbíme jim čokošku a řekneme, že je to na nich, aby ty kytky rostly.

Co motivuje k zapojení a dobrovolnické činnosti

Dozvědět se, poznat a pochopit motivy dobrovolníků a potřeby, které si chtějí naplňovat, je důležité, i když často nelehké.

Znalost motivů a potřeb nám slouží k tomu, abychom dobrovolníky dokázali správně oslovit, propojit je s naší nabídkou odpovídajících činností či rolí a také abychom je dokázali správně ocenit a motivovat.

Motivace dobrovolníků k dobrovolnictví

Na základně výzkumu a publikace Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století můžeme mluvit o čtyřech typech motivací:

- altruistická – pocit, že je důležité pomáhat nebo pečovat o potřebné, o přírodu
- egoistická – možnost uplatnit své schopnosti a získat nové kontakty či dovednosti, v popředí stojí zájmy a vlastní potřeby dobrovolníka
- hedonistická – odpočinek od shonu každodenního života, zajímavá činnost pro můj volný čas, zábava...
- normativní – občanská povinnost, náboženské přesvědčení, očekávání lidí kolem mne. V ČR je nejméně významná.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že převažuje kombinace těchto motivací, přičemž jako nejčastější motivaci dotazovaní uváděli potřebu pomáhat jiným (altruistická motivace) a možnost dělat to, co je baví (egoistická motivace).

Motivy a motivace mohou být různorodé. Jsou spojeny s potřebami, které si lidé prostřednictvím dobrovolnictví naplňují nebo jejich naplnění v této činnosti očekávají. Může to být hledání smyslu života či práce, altruismus, potřeba seberealizace, potřeba se socializovat, hledání partnera... My se můžeme snažit, aby naše vnější motivace byla v souladu s vnitřními motivy dobrovolníků.

Na typ motivace a očekávání se nezapomeňme zeptat v dotazníku před akcí nebo před nábořem.

Berme je vážně při výběru účastníků a porovnejme si je s tím, co my na dané akci či při dobrovolnické činnosti nabízíme. Doptávejeme se na ně však i v průběhu působení.

Je tu potenciál! Ale jak na něj?

Výzkum Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí nás z hlediska potenciálního zapojení lidí do ochrany přírody potěší i rozesmutní. Z výsledků vyplývá, že zhruba **20 % lidí v ČR** jsou tzv. tmavozelení čili **jsou ochotní pro ochranu přírody mnohé dělat**. A pak je zde 50 % populace tzv. světle zelených, kteří deklarují, že příroda je pro ně hodnota, avšak v ochraně přírody se angažovat moc nechtějí. Výzvou pro nás je, jak vytěžít potenciál první skupiny i jak aktivizovat alespoň část z té druhé. Příklad Brontosaura ukazuje, že zapojení širokých skupin veřejnosti bylo možné a mohlo by se to dařit i do budoucna.

Negativní a nezdravé motivy a motivace

Nepodceňujeme negativní a nezdravé motivy, které často hůře poznáváme. V kolektivu dobrovolníků a zejména při dlouhodobější spolupráci mohou způsobit mnoho mrzutostí. Sledujme je, pojmenujme si je a podle situace pak na ně reagujme.

Může jít o **substituční motivy** – léčení vlastních komplexů, kompenzaci toho, co mi chybí, tím, že se starám o druhé. O kompenzaci problému ve vztazích. O touhu dokazovat si vlastní důležitost a nepostradatelnost.

Pozor na to, kde končí zdravé nadšení a touha pomáhat, a kde začíná **manipulace** a touha po moci a vlivu (nad mladšími, slabšími, „podřízenými“ v týmu apod.) Všimněte si nezdravého **sebeobětování**, extrémně navenek manifestované pomoci, **pomáhání i proti vůli toho, komu se pomáhá**. Bystřete u obětavců, bez nichž by se vše zhroutilo, bez nichž se nic neobejde. Sledujte ty, kteří nepřiznají chybu a nepřenechají ani píď ze své pozice a práce jiným.

Vězte, že pokud usoudíte, že motivy některých z dobrovolníků nejsou zdravé a jejich jednání by mohlo škodit ostatním, tak máte plné **právo je nepřijmout** na akci nebo s nimi věcně a s respektem, ale důrazně **ukončit spolupráci**.

Co podporuje zapojení, co zapojení brzdí

Zapojení lidí do dobrovolnických činností podporují zejména tyto věci:

- aktivitu vedou a účastní se jí lidé, kterým důvěřuji
- nabídka je srozumitelná a jasně popsána
- dostatek informací o průběhu, zázemí, podmínkách účasti
- srozumitelná a včasná komunikace se zájemcem
- předem je pochopitelně a v souvislostech vysvětlen přínos dobrovolnické aktivity

Jako překážka či brzda zapojení se nejčastěji uvádí:

- nikdo mne neoslovil, nepožádal mne o zapojení
- nevím, kde začít, jak se přihlásit
- nemám dostatek informací
- nabídka je nejasná, nechápu, co budu dělat a co se bude dít
- není mi zřejmý přínos dobrovolnické činnosti
- jsem příliš zaneprázdněný/á

Dobrovolnictví jako příležitost a aktivní naděje pro mladé

Podle zjištění organizace Člověk v tísni se zhruba polovina středoškoláků (52 %) obává budoucnosti. Jen větší čtvrtina (28 %) má pocit, že vlastní aktivitou mohou ovlivnit problémy ve své obci a v ČR. Avšak 41 % středoškoláků je ochotno být veřejně aktivní. Dobrovolnictví pro přírodu by jim mohlo nabídnout vítanou aktivitu a dodat naději, že něco zможou, a pomohlo vidět lepší budoucnost.

Jací jsou mladí lidé v Hnutí Brontosaurus?

Česká rada dětí a mládeže zkoumala v roce 2020 hodnoty mladých.

Co výzkum říká o Brontosauru? Z vybraného vzorku členů ve věku 15 - 29 let zjistíme, že pro 99 % dotázaných byla aktivita v Hnutí Brontosaurus v jejich životě rozhodně a spíše důležitá.

Členství v organizaci pro ně znamenalo zejména: 1. rozšíření okruhu kamarádů a známých, na které se mohou spolehnout (88 %), 2. zábavu a odpočinek (88 %), 3. prostor pro osobní rozvoj (84 %), 4. zlepšení kvality života (70 %).

Brontosauři se profilují jako významně skromná a prosociální skupina. 98 % jich je ochotno pomoci, když je o to někdo požádá. 87 % dotázaných za pomáhání nic neočekává. 79 % souhlasí s tím, že být prospěšný/á ostatním, je pro něho/ni důležité. A naopak pouze 3 % motivuje dělat dobročinné věci, protože to vypadá dobře v životopise. Oproti běžné populaci dotazovaní méně očekávají reciprocitu pomoci. Také deklarují větší spokojenost se svým životem, výrazně méně se vyhýbají všemu, co by mohlo ohrozit jejich bezpečnost. Snaží se nepoutat na sebe pozornost, nevěří si, že umí dělat věci lépe než ostatní.

Celkové výsledky na: www.hodnotymladych.org

Dobrovolníci přichází!

Životní cyklus dobrovolníka

Ať už dobrovolníky zapojujeme do dlouhodobé spolupráce, nebo třeba i jen do účastnického/dobrovolnického týmu na táboře, věnujeme pozornost těmto krokům:

- **přijetí** – výběr dobrovolníků/účastníků, informování o přijetí a o tom, co bude následovat
- **začlenění** – seznámení s kolektivem, určení a vysvětlení dobrovolnické role, seznámení s dobrovolnickou činností, seznámení s režimem práce/akce, s pravidly na akci/v kolektivu
- **motivace** – seznámení se záměry naší činnosti/akce, s jejími přínosy, sdílení cílů dobrovolnické činnosti na akci nebo společné definování osobních cílů
- **odměna** – průběžný zájem o činnost a výsledky dobrovolníků, ocenění výsledků, pomoc při hledání řešení v případě překážek v činnosti, zhodnocení toho, čeho jsme spolu dosáhli, veřejná pochvala a ocenění
- **uzavření spolupráce** – společné ukončení akce či spolupráce, poděkování a rozloučení, společná reflexe průběhu spolupráce a výsledků, vypořádání formalit
- pozvání na další akce, **nabídka nových** (dlouhodobých) **aktivit** a dobrovolnických rolí nabízejících další rozvoj a růst dobrovolníka, pozvání ke spolupráci v nových týmech

Dobrovolníkům věnujeme dostatek času, staráme se o ně a podporujeme je. Vytváříme jim podmínky pro hladké zapojení, přijetí v kolektivu, pochopení činností a procesů, školíme je. Stojí to energii, ale mnohokrát se to vrací!

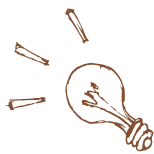
Tři náměty pro organizátory a lídry

1. Najděme si na každé akci čas na **osobní rozhovor** s novými dobrovolníky/dobrovolnicemi – jak akci prožívají, co je na akci přivedlo, co je motivuje
2. Udělejme jednou za čas “šťastnou hodinu” (v rámci akce třeba po obědě, v rámci činnosti na setkání základního článku), kdy si připomeneme, **co vše se nám za ten den/za nějaké období povedlo**, na kterém vzájemně oceníme přínos jednotlivců.
3. Jednou za čas zkusme pozvat na čaj nějakého aktivního, dlouholetého spoluorganizátora, potkejme se a jen si povídejme o našich zájmech, radostech i starostech, aniž bychom řešili úkoly a problémy světa.

Dobrovolníci jako účastníci akcí

Hledáme účastníky

V propagačním textu srozumitelně, jasně a konkrétně prezentujeme téma a cíle akce a typ dobrovolnické práce, popíšeme, co nabízíme, co se bude dít a k čemu to bude dobré. Nezapomeňme dobře popsat význam a atraktivnost dobrovolnické činnosti na akci – tvoří přeci základní a často nejdelší část akce! Obecnými frázemi nikoho neurazíme, ale určitě ani neoslovíme!

Víte, že v naší oblasti dobrovolnictví **nejvíc** táhne **pomoc zvířatům** a ze zážitků významně nejvíc láká **seznámení s novými lidmi**? Víte, že při propagaci má smysl požádat o pomoc ty, kteří Brontosaurom už prošli, protože z našeho průzkumu víme, že cca polovina účastníků akcí (středoškoláků) se dozvěděla o Hnutí Brontosaurus od rodičů nebo kamarádů? Víte, že velká příležitost oslovit nové lidi je na středních školách, protože nás zná jen několik procent studentů?

Vybíráme účastníky

Zejména u delších akcí si prostřednictvím **přihlášek** a **dotazníků** zjistíme nejen základní údaje o zájemcích (jméno, kontakt, věk, zdravotní a stravovací **omezení** a nároky), ale i **motivace, očekávání a zkušenosti přihlášených**. Zeptat se můžeme např. na míru zkušenosti s Hnutím Brontosaurus, na to jak se o akci dozvěděli, jaké akce mají za sebou, co by na akci chtěli zažít, čeho se obávají, jaké mají zájmy, čeho si cení na sobě a ve světě, proč je láká nabízená dobrovolnická činnost apod. Při výběru si odpovědi porovnejme s cíli akce a nabízeným programem. Podle (ne)souladu se záměrem akce účastníky vybíráme. V úvahu berme i kompatibilitu účastníků mezi sebou, vyváženost a pestrost skupiny apod. Zvažme i věková specifika, ale nebojme se vzít i středoškoláky, v nichž se skrývá velký potenciál.

Informujeme účastníky a komunikujeme s nimi

Před akcí

Účastníkům zašleme všechny podstatné **informace k aktivitám a programu**, lokalitě, zázemí, dobrovolnické práci a náročnosti akce. Můžeme také přidat motivační příběh a účastníky naladit už před akcí. Předem si zjistíme jejich zdravotní a jiná omezení (např. alergie, omezení fyzická, stravovací aj.).

Alespoň 14 dnů před akcí jim pošleme **seznam potřebných věcí** a informace k **místu a času srazu**. Informujeme je také o ukončení akce, ať si účastníci podle něj naplánují čas odjezdu a neodjíždí chaoticky dříve. Vyžádejme si platbu účastnického poplatku před akcí. Důrazně vyzvěme, aby se nám přihlášení omluvili, pokud nebudou moci přijet.

Na akci

Ani u jednodenní, natož u vícedenní akce nepodceníme:

- dostatečné společné seznámení a představení – a to nejen účastníků mezi sebou, ale také účastníků se všemi organizátory (včetně jejich rolí) a dalšími lidmi, kteří se do akce zapojí
- nastavení bezpečného prostředí – dohodneme se na tykání, nabídneme možnost s čímkoliv za organizátory přijít, společně dohodneme pravidla soužití na akci (např. odkdy je noční klid)
- nastavení rovnocenné a otevřené komunikace mezi účastníky a organizátory, účastníky bereme jako sobě rovné, nezahlučujeme je však informacemi z organizátorského zákulisí
- zjištění potřeb, nálady, obav a očekávání účastníků
- seznámení s místem, zázemím, průběhem akce, denním režimem, organizačními záležitostmi, organizací dobrovolnické práce apod.
- poučení o bezpečnosti, informování o fotodokumentaci
- seznámení se STOP pravidlem – tedy, že kdokoliv může ukončit jakoukoliv aktivitu, bude-li ho jakkoliv ohrožovat, přetěžovat...
- seznámení účastníků s příběhem lokality, přínosem dobrovolnické činnosti v co nejširším kontextu, dobře a trpělivě je v dobrovolnické činnosti zaškolíme
- po dobrovolnické práci reflektujeme nejen výsledky naší činnosti, ale i to, co se při ní účastníci naučili, co si uvědomili, jak činnost prožívali. Toto je důležitější než hodnocení průběhu a kvality organizace aktivity nebo práce (hodnocení můžeme od nich získat prostřednictvím dotazníčku zasláného po akci). Na akci se věnujeme tomu, co účastníci prožívají a odnášejí si z akce.
- zapojení organizátorů do společné práce i dalších aktivit s účastníky, neformální kontakt mezi organizátory a účastníky (společné jídlo, neformální povídání...). Organizátoři nesmí být vidět jen při uvádění svého programu, ale musí být s účastníky na jedné lodi společné akce.

Po práci, po akci

Na konci akce společně zhodnotíme výsledky práce, poděkujeme účastníkům a oceníme je. Představíme další záměry s péčí o lokalitu. Na konci akce je pozveme k další spolupráci, nabídneme jim další brontosaurí nebo podobné akce a aktivity. Ptáme se, proč a za čím by přijeli znova. Včas po akci, dokud jsou lidé nadšení, pošleme fotky, shrnutí dalších akcí a příležitostí, kde se více zapojit, a zpětnovazební dotazníček. Pozvání na relevantní akce po čase opakujeme a doplníme třeba nějakou osobní zprávou.

Zapojujeme dlouhodobě

Citlivě, bez nátlaku, ale pravidelně a systematicky účastníkům na akcích nabízíme možnosti dalšího zapojení. Nejen u sebe, ale v celém Brontosauru oceníme přeci novou krev, nadšení a zejména ty, kteří mohou naši činnost rozvíjet a pokračovat v ní. K tomuto máme připravenou nabídku dalších akcí, kam mohou účastníci přijet, společných akcí Hnutí Brontosaurus, kde mohou potkat lidi z jiných akcí a článků, organizátorských kurzů, členství v Hnutí Brontosaurus a také nabídku srozumitelně definovaných pozic pro dlouhodobé zapojení.

Dlouhodobí dobrovolníci

Chceme pomáhat přírodě či památkám dlouhodobě? Tak aby výsledky naší činnosti byly udržitelné? Tak aby naše aktivity nezůstávaly ojedinelé, ale naopak se šířily dál?

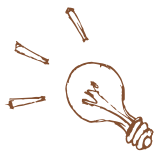
Pro dlouhodobé a opravdu přínosné naplnění cílů a vizí ochrany přírody i Hnutí Brontosaurus potřebujeme silnou a rostoucí komunitu. Usilujeme proto o zapojování nových dobrovolníků, a to nejen jako účastníků akcí, ale z hlediska dlouhodobé spolupráce.

Co přispívá k zapojení dlouhodobých dobrovolníků?

Nabízí se spousta otázek, jak zapojit nové dobrovolníky (např. účastníky našich akcí), aby s námi dlouhodobě spolupracovali? Zkusme si načrtnout pár tezí, co by tomu mohlo pomoci.

1. Hlavně jim o této možnosti říci (a nedělat si vlastní předsudky, proč to nepůjde). Hrdě, přesvědčivě, formou nabídky, nikoliv doprošování.
2. Nabídnout jim jasnou pozici, s jasnými požadavky a srozumitelnými nároky a úkoly. Tak aby chápali, co jim to vlastně nabízíme, kam je zveme.
3. Přijmout je do naší party, dát jim v ní rovnocenné místo, věnovat jim péči, než se etablojí. Vytvořit sociální vazby, aby měli v organizaci síť lidí, na které se mohou obrátit, aby měli důvěru v kolegy, v organizaci, v její cíle a poslání.
4. Nabídnout jim seberozvoj, vzdělávání, být jim průvodcem.
5. Nabídnout jim osobní růst na nové pozici, umožnit jim stanovit si vlastní cíle, realizovat vlastní záměry a uplatnit své schopnosti (nenechat je plnit jen to, co potřebujeme my, protože je to umožní hned od začátku).
6. Vyjasnit si (vzájemně) odpovědnosti i odměny a očekávání jejich naplňování. Společně si sepsat přehled oblastí, které se na dané pozici řeší.
7. Zapojit je do spolurozhodování v organizaci. Dát jim důvěru, vytvořit jim jejich vlastní prostor, stáhnout se a nechat je samostatně pracovat, a to i přesto, že jejich způsoby neodpovídají našim letitým zvyklostem a stylům práce.
8. Oceňovat je a dlouhodobě se o ně starat – nejsou to stroje na výkon, ale naši partáci, spolupracovníci a jednou snad i nástupci.

Vězme, že podle mnoha zjištění je v Hnutí Brontosaurus identifikace s organizací a rolí v ní více, než identifikace s obecnou dobrovolnickou rolí.

Co jsou tři nejdůležitější věci pro to, aby se lidé kolem naší organizace zapojovali jako dlouhodobí dobrovolníci nebo organizátoři? Jsou to tyto potřeby: 1. dostat co nejvíce konkrétních informací o pozici, do které se mají zapojit. 2. při zapojení mít možnost se na někoho obrátit nebo se s někým poradit, potřeba cítit oporu. 3. více se dozvědět, jaké dobré důsledky má brontosauří činnost, vidět prezentaci úspěchů Brontosaura, a to i ve veřejném prostoru.

Dobrovolnické pozice pro dlouhodobé dobrovolníky

Pro oslovení a zapojení dobrovolníků na všechny ty důležité dlouhodobé věci ve vašem spolku můžeme využít systém dobrovolnických pozic. Je to něco jako pracovní pozice. V inzerátu je uveden název pozice (kdo se hledá), náplň a rozsah činnosti, očekávaná délka působení (např. na jeden rok, na léto), dále (nefinanční) odměna a přínos pro uchazeče, kontakt na koordinátora či průvodce/školitele. Takto popsaná nabídka často úspěšně dobrovolníka osloví.

Příklad:

Ekostanový šéf, ekostanová šéfká

V Praze se každoročně koná spousta zajímavých akcí, na kterých by mohlo i HB mít svůj ekostánek (např. Den Země, Zažít Prahu jinak, NGO atd.) a prezentovat se. Teď se to ale neděje, což je velká škoda. Ty to ale můžeš změnit!

Získáš přehled o kulturních akcích a festivalech v Praze, zlepšíš se v plánování a organizování práce a především v prezentačních schopnostech.

O čem to je?

- Samotná realizace či koordinace ekostanu (propagace akcí HB, program pro veřejnost, prezentace, prodej zboží)
- Tvorba doprovodného programu
- Příprava propagačních materiálů na pražské akce

Průvodkyně: Terka, koordinátorka: Káťa

Tip pro vás – situační leadership

Zejména pro práci s dlouhodobými dobrovolníky může být inspirující koncept **situačního leadershipu** dobrovolníků. Ten vychází ze zásady, že různé lidi v týmu vedeme v různých situacích (v době zapojování dobrovolníka, v krizi, v běžném provozu atd.) různým způsobem. Informace najdete například zde: www.dusanjilek.cz/blog/situacni-vedeni

Cesty k oceňování!

Cesta k uznání práce aktivních dobrovolníků z vašeho týmu či blízkého okolí vede i přes brontosauří nebo veřejná ocenění. Neváhejme na ně nominovat lidi z našeho okolí, kteří dělají užitečnou práci pro přírodu, památky či komunitu.

Výroční cena Hnutí Brontosaurus

Každoročně je udělena na Valné hromadě Hnutí Brontosaurus za přínos v našich aktivitách v těchto kategoriích: Hvězda roku, Pan/paní neviditelný/á, Nadšenec roku, Maratonec roku, Vedoucí roku, Patron/patronka roku, Myšlenka roku. Informace a nominace: mozek.brontosaurus.cz – sekce Vnitřní podpora

Křesadlo

Ocenění dobrovolnictví a odhodlání pomáhat udělovaná dobrovolníkům roku v jednotlivých krajích. Koordinuje organizace Hestia. Informace zde: www.hestia.cz/kresadlo

Cena Josefa Vavrouška

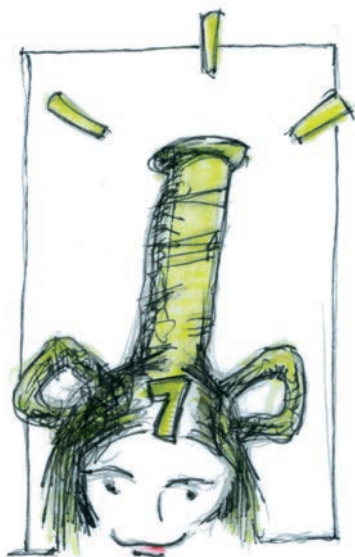
Jejím smyslem je ocenit konkrétní činy pro zdravé životní prostředí a udržitelný rozvoj. www.cenajosefavavrouska.cz

Brána k druhým

Úkolem této přehlídky, kterou vyhlašuje Česká rada dětí a mládeže, je hledat, ukazovat a oceňovat pozitivní příklady a skutky v naší společnosti, na kterých se podílejí děti a mládež do 26 let. Informace: znv.npi.cz/brana-k-druhym.

Březové lístky

Ocenění těch, kteří dlouhodobě a nezištně pracují ve prospěch dětí a mládeže. Březové lístky neuděluje žádná autorita ani komise, ale navzájem si dávají pracující s dětmi a mládeží. Informace: <http://www.brezovylistek.cz> nebo mozek.brontosaurus.cz – sekce Vnitřní podpora.

Hnutí Brontosaurus jednou za pět let uděluje Cenu Hnutí Brontosaurus, která náleží nositelům nejsilnějších příběhů nadšení. V roce 2014 to byly příběhy osobností, v roce 2019 příběhy lokalit a v roce 2024 to budou příběhy brontosauřích projektů.

Komunita a zapojení místních

“My jsme hlavně rádi, že se něco děje, že nám někdo chodí pod okna. Když přijedete, vše tu ožije a začne se hýbat.” říká paní Sloupová v malé české vesničce daleko na Balkáně.

Místní se tam každoročně moc těší na každou návštěvu jejich oblíbených “Brontosaurusů”, jak nám říkají. A my se těšíme nejen na setkání u buchet a kafička, ale i u společné práce.

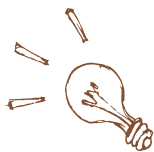
Vztah s místními je většinou **základem úspěchu** našeho dobrovolnického snažení **na mnohých lokalitách**. Na nich záleží, zda na naši práci navážou, oni jsou ti, kteří výsledky dobrovolnické práce často dále opečovávají, oni by měli přijmout za své ozdravná opatření v jejich domácí krajině. Zároveň **dobrá parta dobrovolníků umí nastartovat život, dění a aktivity**, které jejich snahu několikrát přesáhnou, ale které by bez jejich počáteční nadšené investice času, práce a energie nikdy nebyly. Platí to v ČR i v zahraničí.

Jak na spolupráci s místní komunitou

Máme tu pár tipů, jak začít na lokalitě úspěšnou spoluprací s místní komunitou. Většinou platí i v situaci, kdy dosud vše komunikujeme se správcem lokality. Avšak neměli bychom znát jen jeho, jeho pohled na věc a názory.

- **začněme pomalu:** než s čímkoliv začneme, tak se nejdříve v prostředí opatrně zorientujeme
- **budujeme důvěru:** zajímejme se o život místních, radosti i starosti, naslouchejme jim, nic nehodnoťme!
- **nestraňme se:** pomalu, po krůčcích se s místními spřátelme, pobavme se nimi
- **zajímejme se, zjišťujeme:** o co oni stojí, co by oni chtěli zlepšit, jak to oni vidí s přírodní lokalitou či památkou. Nemusíme souhlasit, stačí s respektem vyslechnout.
- **postupujeme krok po kroku:** nejprve udělejme malé věci, takové, co cítíme, že jsou nejméně konfliktní, nejvíce místní potěší. Ukažme na drobnostech, že je zvládneme a že jsou přínosné, pak udělejme další malinko větší krok a teprve až budeme mít důvěru a souznění, tak začneme s většími pracemi ať už v krajině či na památce.
- **snažme se o neutralitu:** v obcích mohou být různé zájmové skupiny, ale my se nechceme přiklonit na nějakou stranu, ale udělat kus užitečné práce
- **jasně komunikujeme** místním své cíle na lokalitě
- **pochlubme se úspěchy:** s pokorou ukažme úspěchy i odvedenou práci pro památku či přírodu v dané lokalitě
- **budme ohleduplní k místním:** oni tady žijí trvale a jim bude chybět chleba, když všechen v koloniále vykoupiíme
- **přizpůsobme se při spolupráci:** vstřícně reagujme na potřeby místních (časové, prostorové), oni mají své starosti, práci apod.

- **pozvěme místní mezi nás** - nemusí být vyloženě účastníky, ale osvědčily se posezení u ohně, "dny otevřených dveří", prohlídky atp. - lidé jsou zvědaví, co se u nich i u nás děje a proč sem jezdí "dřít" holky a kluci z Prahy.
- **zajímejme se o zpětnou vazbu** místních na naši činnost

Co tak na lokalitě udělat pro místní sousedskou slavnost a ukázat jim, kdo jsme a co to tam děláme. Příkladem mohou být jablečné slavnosti s představením místních odrůd a ochutnávkou jablek i moštu.

6. Organizace dobrovolnické činnosti

„Existují pouze dva dny v roce, kdy nemůžeme udělat vůbec nic. Jedním je včerejšek a druhým zítřek. Proto je dnešek tím správným dnem, kdy má člověk milovat, konat a žít.“

Dalajlama

Týmovka těsně před akcí:

Petr: Díky, Leni a Ondro, že jste dali dokupy ten harmonogram. Lenka už si jen dopiluje hry.

Anička: Já mám trochu problém. Chybí nám pět kos a hodně hrábí a na louku se jde z klubovny víc než hodinu, musíme dát večeři později. A odpadl mi lektor. Co s tím?

Lenka: To ne. To nestihneme hoaxovou honičku, co jsem vymyslela. Navrhuji vynechat svačinu!

Ondra: Co třeba pozvat na pomoc místní skauty, abysme to stihli rychleji?

Anička: A čím budou kosit?

Petr: Co třeba, že by se s kosama vystříдали? Někdo odpočívá, někdo kosí. A navíc ušetříte čas, když nebude výklad a ta exkurze!

Co vše máme na paměti při organizaci dobrovolnických aktivit

Ať už chystáme malou komunitní výsadbu, velkou veřejnou akci, víkendovku nebo dobrovolnický tábor, poslouží vám souhrnný přehled toho, na co bychom měli myslet:

- právní aspekty: povolení a souhlas majitelů pozemků či památek, v chráněných územích souhlas orgánu ochrany přírody, souhlas orgánu památkové péče u památek aj.
- odpovědnost za dobrovolníky, tým, lektory atd. z hlediska péče o jejich zdraví, zázemí a zajištění základních potřeb (jídlo, sociální zázemí, teplo...), znalost jejich zdravotních omezení apod.
- bezpečnost – poučení zúčastněných osob o práci, pohybu, specifikách místa, nástrojích, nečekaných situacích, seznámení s krizovými scénáři, zajištění ochranných pomůcek, bezpečného prostředí a vhodného nářadí
- pohodové naplnění cílů akce, tak aby bylo prioritně splněno výše uvedené

U níže uvedeného přehledu, co před dobrovolnickou akcí, během ní a po ní, se zaměřujeme zejména na téma dobrovolnické činnosti na akci. Komplexní návod na organizaci akce najdeme v připravovaném dílu metodiky „Organizace akce od A do Z“.

Před dobrovolnickou akcí

Máme tu malý přehled toho, jak postupovat před dobrovolnickou akcí. S různými specifiky platí pro akce menší i větší (veřejné akce), kratší i delší (víkendovky, tábory).

- začínáme od **záměru** dobrovolnické pomoci a potřeb lokality, co, kde a proč je potřeba a co chceme udělat
- sestavujeme organizátorský tým
- domlouváme **místo a souhlas** s konáním akce, ladíme záměr akce s místními (správcem lokality, kastelánem, obcí...)
- stanovujeme si **téma** akce a zejména **cíle** akce (3-5):
 - pro místo, lokalitu (co uděláme pro krajinu, rezervaci, památku atd.)
 - pro dobrovolníka, účastníka akce (co se naučí)
 - pro dobrovolnickou skupinu, tým (kam se posune)
- upřesňujeme **týmové role, funkce a odpovědnosti** a úkoly a určujeme, kdo z nás povede dobrovolnickou práci, kdo bude mít na starosti materiál a nářadí
- stanovujeme **rozsah** a délku dobrovolnické **práce** na akci (cca 6 hodin denně)
- **propagujeme, vybíráme účastníky**, posíláme jim **informace** včetně těch o dobrovolnické činnosti, zjišťujeme si zdravotní omezení účastníků
- zajišťujeme si potřebné **nářadí, materiál** (na výsady, na budky, na údržbu křížku), ochranné pomůcky atd. Kontrolujeme si je, i když je dodává správce lokality!
- tvoříme si **plán práce** – kolik dobrovolníků bude co dělat, jak je rozdělíme do pracovních skupinek, jak jim rozdělíme nářadí, materiál, pracovní úseky apod. Plán znají nejlépe všichni organizátoři.
- promyslíme přesuny lidí a materiálu, aby nám nevznikaly prostoje

Během dobrovolnické činnosti, akce

- **setkání týmu** na místě s dostatečným předstihem před příchodem účastníků, začátkem práce
- shrnutí naplánovaného průběhu akce
- shrnutí toho, **co má kdo na starosti** a ověření, zda to ví, rozumí zadání (organizace samotné práce, starost o tým, starost o materiál a nářadí, starost o zázemí a občerstvení)
- **kontrola materiálů**, nářadí a ochranných pomůcek pro všechny aktivity, rozřídění materiálů a nářadí a příprava pro jeho systematický výdej dobrovolníkům
- **kontrola připravenosti věcí v zázemí** a ověření si toho, kdo se o ně stará, distribuuje je účastníkům: občerstvení, pití, lékárnička, prezenční listina a propiska, fotoaparát, trička, letáčky a materiály pro účastníky aj.
- **setkání s dobrovolníky** a společné zastavení se před začátkem práce (efektivní, stručné a úměrně dlouhé s ohledem na počasí, podmínky):

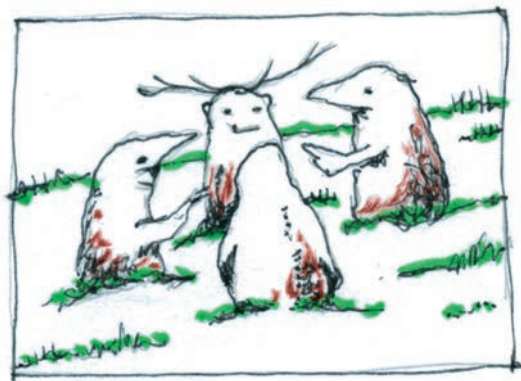
- **přivítání** na místě, vzájemné představení organizátorů a účastníků, stručné informace o pořadajícím Hnutí Brontosaurus
- **orientace** v místě a čase (kde, co najdeme, jak dlouho budeme pracovat, kdy bude pauza)
- **informace** o tom, s čím se na koho (z organizátorů) mohou obracet, kdo má co na starosti, informace o tom, kam a jak hlásit úrazy, co při nich dělat
- **informace** o lokalitě, jejím významu, krátký příběh lokality
- naladění a **motivace** dobrovolníků – práce se dá uvést nějakou motivační scénkou nebo hrou!
- **vysvětlení** smyslu a **přínosu** naší dobrovolnické činnosti v kontextu péče o lokalitu i širší vysvětlení, proč se právě teď zapojujeme my atd.
- podepsání prezenční listiny, info o fotodokumentaci
- **poučení o bezpečnosti** – pohyb v terénu, práce s nástroji, nebezpečné vlivy okolí (např. sázíme u silnice), specificky podle typu práce a lokality!
- **vysvětlení** a názorná ukázka dobrovolnické **práce** (např. způsob sázení stromu nebo vyvěšení/vyčištění budky apod.) – toto nepodceňovat i přes případnou netrpělivost účastníků, naopak jim vysvětlit, že je to důležité!
- **rozdělení úkolů**, práce, nářadí, rozdělení do týmů – vše podle předem připraveného plánu
- rozmístění lidí s nářadím a materiálem do terénu, po lokalitě, místě práce. Je-li více pracovních úseků nebo typů prací, mají je na starosti konkrétní organizátoři, garanti úseku, práce.

Brontosauří metodika z roku 1988 doporučuje dobrovolnictví oživit tzv. pracovními hrami. Rozlišuje hry snižující monotónnost práce (slovní fotbal, komunikační hry se smyšlenými jazyky či slovy aj.) a hry na krácení času při práci (na technokraty a humanisty, na volby – příprava hesel a argumentů pro večerní diskusní hru), energizery a různé vtipné drobné hříčky vhodné zejména na konci přestávek. Dále jde o motivační hry do dobrovolnické činnosti. K těm se dají zařadit i větší programy a hry k dobrovolnictví, např. živá knihovna s osobnostmi – dobrovolníky, diskusní hry na téma dobrovolnictví.

- **řízení průběhu** dobrovolnické činnosti – hlavní organizátor dobrovolnické činnosti/akce si nechává „volné ruce“ a monitoruje průběh práce na všech úsecích, sleduje energii, náladu, vyváženost zapojení, to, že všichni vědí, co a jak mají dělat apod.
- **reagování na aktuální situaci**, podle potřeby zajišťujeme doplnění materiálu, chybějícího nářadí, přesun lidí z míst, kde je hotovo, tam, kde jsou ještě potřeba, zodpovídáme dotazy, hlídáme zajištění pití, užívání ochranných pomůcek, sledujeme, zda není někdo přetížen, příliš unaven atd.
- **řešení nečekaných situací** – hlavní organizátor dobrovolnické činnosti/akce si i přes všechno výše uvedené hlídá volné kapacity na řešení změny plánu vlivem počasí, řešení úrazu, příjezd novinářů a poskytování rozhovoru apod. a na řešení vzniklých překážek v práci (pokazí se vrtačka nebo traktor, někdo ztratil potřebné vruty, někdo pomíchal předem rozdělené

sazenice, při kopání se narazilo na skálu apod.)

- průběžná motivace, **oceňování** dosavadních výsledků dobrovolníků, ať už slovním povzbuzením či rozdáním buchet k zakousnutí, **hlídání času** a vyhlášení přestávek na oddech a jídlo
- podle situace je vhodné zařazení a realizace oddechových aktivit k odreagování, ať v přestávkách či i při práci (viz rámeček).
- na konci dobrovolnické činnosti se s dobrovolníky potkáme, uděláme společnou fotku na lokalitě, práci uzavřeme: **shrňeme, co jsme dokázali**, připomeneme, čemu to pomůže (často stačí jedna věta!), nastíníme výhled do budoucna a poděkujeme.
- **reflexe** dobrovolnické činnosti – u jednodenních akcí rychlé kolečko, co si lidé z této dobrovolnické činnosti odnáší, u vícedenních akcí později v klidu vedená reflexe
- stručně **pozveme** na další akce Brontosaura, rozdáme pozvánky, drobné pozornosti (např. brožurky o stromech a ptačích budkách)
- rozloučíme se (u jednodenních akcí) nebo přesuneme na základnu či k dalšímu programu (většinou jídlu a pauze)

Reflexe

Reflexe je vlastně ohlédnutí se za proběhlou aktivitou. Je to proces, který účastníkům pomáhá vytěžit zkušenosti získané během aktivity ke svému rozvoji. Díky reflexi se ze zkušenosti učíme. Reflexe není hodnocení aktivity a toho, co se na ní organizátorům povedlo a nepovedlo! Reflexe se zaměřuje na prožívání a uvědomění účastníků směrem k nim samotným. Reflexe nemusí být vyjádřena jen slovy, existuje pro její vedení řada technik.

Ve vztahu k dobrovolnické aktivitě se můžeme v reflexi věnovat tomu, jaké bylo pro účastníky pracovat zadarmo. Co se během práce naučili. Co si uvědomili v procesu spolupráce s ostatními. V čem se museli překonat a jaké to pro ně bylo. Reflexi vedeme ve vztahu ke (vzdělávacím) cílům, které jsme si pro dobrovolnickou aktivitu stanovili.

Jak zorganizovat dobrovolnickou práci

Zejména na větších komunitních akcích s desítkami lidí, ale občas i na táborech je to výzva. Mějme na paměti, že **výsledek dobrovolnické činnosti je důležitý, ale ne jediný cíl**. Naopak je důležité dát **odpovědnost účastníkům**, dobře je zaškolit v činnosti, aby měli pocit, že něco **dokázali**, že se něco **naučili**. Aby měli možnost vyzkoušet si různé činnosti.

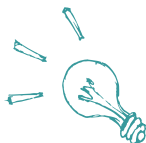
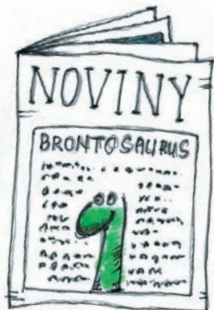
Kupříkladu při sázení aleje můžeme vytvořit efektivní skupiny, kdy jedni kopou, druzí zatloukají kůly, další sází a jiní dávají pletivo. I když práce bude rychle "odsepat", účastníci si nezkusí různé typy činností a ve výsledku se strom sázet nenaučí. A tak jim činnosti buď prostřídáme, nebo zvolíme postup, kdy jednotlivé skupiny udělají na vymezených úsecích a pod vedením garanta úseku s připravenou hromádkou materiálu a náradí celý proces výsadby. Je to sice postup náročnější na přípravu i koordinaci, ale po skončení výsadby cítíme radost, když z akce odchází šťastné rodinky s tím, že tyto stromy vysadili oni.

Zejména u delších akcích dejme dobrovolníkům na výběr, jakou činnost chtějí dělat, aby je to dlouhodobě bavilo a rozvíjelo. Pobavme se s nimi o tom už při snídani. Tak je nejlépe namotivujete.

A co **práce organizátorů**? Je vítána! Ale jen pokud není na úkor organizace činností. A pozor: pracující organizátor svým příkladem nastavuje standard v práci s náradím, systematickostí, bezpečností apod.

Po dobrovolnické akci

- pozvat na další akce a **inspirovat**, jak se můžou sami zapojit do péče o lokalitu, kde dobrovolnický pomáhali, jak mohou dobrovolnickou činnost najít ve svém okolí
- **poslat fotky**, poděkování a on-line formulář zpětné vazby (pro organizátory)
- všechno **uklidit**, nahlásit problémy, vysušit rukavice, **opravit** náradí atd.
- **prezentovat výsledky** naší činnosti, vydání předem připravené tiskové zprávy doplněné o pár údajů z akce nebo článku do místního zpravodaje, foto na Facebook a Instagram a ústředí Brontosaura apod.
- organizátorská **evaluace** – hodnocení akce, hodnocení přínosů dobrovolnické činnosti, spolupráce v týmu atd.
- evaluace a zpětná vazba s místními, správcem lokality, zadavatelem dobrovolnické činnosti
- sepsání závěrečné zprávy o akci, která nám i ostatním organizátorům poslouží do budoucna: zachytí naplnění cílů, co se povedlo, co méně, co zopakovat, udělat příště lépe, jak se z akce poučit apod.

Víte, že účastníkům vaší akce můžete poslat předem vytvořený on-line formulář zpětné vazby, který si jen doladíte podle své akce?

Najdete jej zde: zpetna-vazba.brontosaurus.cz. **Heslo „vyplnto“**.

A víte, že podle osnovy brontosaurích kritérií kvality akcí si můžete sami sepsat závěrečnou zprávu akce?

Viz zaverecna-zprava.brontosaurus.cz.

7. Příběhy, přesahy a příklady dobré praxe

“Příklad není to nejdůležitější při ovlivňování jiných lidí. Je to to jediné.”

Albert Schweitzer

Online týmový hovor po akci:

Petr: Moc všem děkuji! Máme fajn ohlasy. Jeden i na tu noční hru, takový jakž takž. Ale Lenčiny seznamky bodovaly.

Anička: Mně psali dva, že je nadchly ty kytičky a že chtějí pomáhat dál.

Petr: Skvělé! Jen ty nedělní úrazy...

Anička: A sobotní chaos na louce. A zlomené kosy. Jak se rozprchli, tak jsem je vůbec nestihla obíhat a říkat jim, jak kosit.

Lenka: Seznamky fajn. Ale ty hoaxy na honičce vůbec nevnímali. A obávám, že je trochu průšvih, jak jsme to tam podupali.

Anička: No trochu... Ale hlavně nevím, kdo to dodělá, když jsme toho stihli pětinu.

Ondra: Kytky, to bych nevěřil, že se mi to může zalíbit a táhnout. Škoda, že ti skauti čekali na špatné louce, byli trochu... Nevím, nevím... nezdá se vám, že nám to celé nějak neladilo?

Příběhy dobrovolnictví jsou příběhy nadšení. Jsou to příběhy, které dodávají naději a pomáhají léčit skepsi i (environmentální) žal. V nás, ve společnosti, ve světě. Pojdme si představit ty z nich, které nás inspirují v některém důležitém aspektu organizace dobrovolnických akcí pro přírodu a památky.

Cesta ke kořenům

Ke konci devadesátých let 20. stol. panovala v naší společnosti do značné míry "blbá nálada". Dobrovolnictví si svou prestiž teprve (znovu) vydobývalo a také v Brontosauru panovala skepse, zda je tu pořád dostatečné nadšení lidí dělat něco zdarma a ve volném čase pro přírodu. Parta nadšenců, jež se tehdy rozhodla vrátit ke kořenům klasických brontosauřích víkendovek a oživit je pod programem Akce příroda, však dosáhla úspěchu.

Region Jesenicka ležící v oblasti Sudet byl možná ještě o poznání smutnější a zapomenutější. Místní lidé si snad ani neuvědomovali, co vše krásného kolem sebe měli. Důkazem byly i desítky chátrajících drobných památek včetně historických pramenů, které kdysi stavěli vděční pacienti vyléčení díky jesenické vodoléčbě Vinzenze Priessnitze.

Když jesenické brontosauřiny napadlo věnovat se tomuto kraji, tak se najednou potkala jedinečná atmosféra Jesenicka a jeho genia loci s nadšením studentů přijíždějících na brontosauří víkendovky. Tehdy asi málokdo tušil, co toto propojení dokáže.

Mezi místními panovala skepse i nedůvěra. Když mladí lidé z nadšení pokosili vzácné louky a opravili první prameny, zdejší atmosféra se kousek po kousku začala měnit. Probouzením krajiny a památek se probouzel i vztah lidí k nim. Z akcí vznikl program Cesta ke kořenům. Přibyla naučná stezka Vincenze Priessnitze plánovaná s místními. Když na její otevření přišlo přes tisíc místních

lidí, bylo jasné, že už tu nepůsobí jen parta nadšených mladých idealistů či přespolní studenti. Opraveno bylo na deset pramenů. Přibýly další aktivity. Druhá stezka živé vody. O historii těchto míst jeseničtí vydávají žádané publikace. Celkem zde proběhly desítky víkendovek a táborů. Témata i cíle akcí se přirozeně propojovaly s péčí o zdejší krajinu i příběhy těchto míst, účastníci si k nim vybudovali vztah.

Co je však nejcív: místní lidé se o prameny začali coby jejich patroni starat. Aktivitou dobrovolníků se podařilo upozornit na zajímavý kulturně-historický fenomén a nastartovat proces, který pak z hlediska další péče převzaly třeba také samy Lázně Jeseník či další místní subjekty.

Spolu po tornádu

Když v červnu 2021 obcemi na jihomoravském Podluží prošlo tornádo, zdál se zmar všudypřítomný a bezmoc místních byla obrovská. Kromě profesionální pomoci záchraných složek jim přinesli naději a pomoc zejména dobrovolníci. Když rozbořené domy oživaly skupinami pomocníků, vynořovalo se v tom všem neštěstí něco silného a svým způsobem hezkého. Party dobrovolníků se rekrutovaly často z různých spolků, nejčastěji z dobrovolných hasičů na pomoc v krizové situaci nejpřípravenějších. Přijely i desítky brontosaurů. Pomáhali s úklidem sutí, zakrytím střech před deštěm, prvními rekonstrukcemi, úklidy veřejných míst. Zkušenost z organizování akcí se brzy zúročila v koordinaci pomoci i pomocníků a jejich vysílání na potřebná místa. Následovala domluva spolupráce s dalšími organizacemi a vznik společné iniciativy Společně po tornádu. Ze spontánní pomoci se vyvinuly organizované víkendy a zejména pak stále intenzivnější pomoc v obnově zeleně, která byla v pásu po tornádu zcela zničena. Už na podzim komunitně sázíme velké stromořadí. Přichází pomoci přes 150 lidí a společně tuto událost slaví. Následují další výsadby.

Spolupracujeme se Zahradnickou fakultou Mendelovy univerzity či Nadací Partnerství. Pokračují společné víkendovky s dobrovolnickým centrem Masarykovy univerzity. Mnohde koordinujeme péči o nově vysazenou zeleň. Podílíme se na přípravě projektů na obnovu parků, zapojujeme veřejnost.

Spontánní dobrovolnická pomoc mohla být efektivní díky brontosauří organizátorské zkušenosti a přetavila se do aktivit, které další zkušenosti přinášejí. Akce, které byly vzhledem k situaci zpočátku neprogramové, se postupně zaměřují i na neformální vzdělávání a zážitkový program, který hezky souzní s výsadbami, obnovou krajiny a péčí o ni.

Expedice Moravská Amazonie

Nad soutokem Moravy a Dyje na jižní Moravě najdeme nejrozsáhlejší komplex lužních lesů ve střední Evropě oplývající jedinečnou pestrostí života. Přezdívá se mu Moravská Amazonie. Je to domov stovek ohrožených a chráněných druhů. Dlouhodobě se mu však nedostává patřičné ochrany a ochránci přírody zde už léta usilují o vyhlášení chráněných území. Místní Brontosauří je v tom podporují a zároveň pomáhají s osvětou i praktickou ochranou zdejší přírody - vyvěšují budky pro ptactvo, pečují o stromořadí v krajině, pořádají exkurze pro veřejnost apod. To prospívá tomu, aby nám veřejnost více naslouchala.

Chuť udělat něco dalšího pro zdejší přírodu, snaha ukázat krásu i ohrožení luhů dalším lidem i snaha zapojit je do místních ochrannářských aktivit se nakonec zhmotnila i v nápadu uspořádat zde letní dobrovolnický tábor. A to se povedlo. Akci pořádal nový tým a nestrávil jejím plánováním dlouhé

stovky hodin. I tak nabídl inspiraci, jak vhodně propojit téma a cíle s příběhem, a jak provázat program, dobrovolnictví, jedinečnost místa a atmosféru.

Téma akce: "péče o krajinu"

Cíle akce:

- pro účastníky: zjistí, co a jak mohou sami dělat pro krajinu ve svém okolí, uvědomí si hodnotu přírody pro ně a rozvinou se v pozitivním vnímání a prožívání kontaktu s přírodou.
- pro místo: zlepší se podmínky pro drobné živočichy v dané lokalitě, přispějeme k ozdravování kulturní krajiny péčí o výsadby apod.
- pro Brontosaura: motivujeme nové lidi do péče o krajinu a k pořádání takto zaměřených akcí, posílíme novými lidmi tým, který se tomuto regionu věnuje.

Příběh: motiv dobrodružství v podobě ochránářské expedice směřující do krásné a drsné přírody Moravské Amazonie. Budování expediční základny, zkoumání zdejší přírody, aktivity k její ochraně. Inspirace v příbězích Dian Fossey (Gorily v mlze), Jane Goodal a jim podobných světových osobností z oblasti vědy a ochrany přírody.

Program, příběh a realita akce se významně prolínaly:

- příjezdová hra = trasa a stanoviště o místním kraji a tradicích,
- zahájení akce = scénka z vědecké stanice a "vědecká konference" seznamující s problematikou ochrany zdejší přírody,
- průběžná aktivita = expediční deníky,
- přesun do definitivního místa konání v lužním lese = dobrodružné putování a splouvání řeky,
- zabydlování = dokončování reálné základny v maringotce,

- seznámení s místem = aktivita zaměřená na prožití místa všemi smysly,
- poznávání a mapování "divočiny" Moravské Amazonie = exkurze s místní přírodovědkyní, exkurze na nedaleký archeologický výzkum a večerní hra vedoucí k mapování krajiny a plnění úkolů,
- shrnutí pocitů z akce = společné tvoření obrazu nejsilnějších dojmů a reflexe s expedičními deníky,
- motivace do vlastních aktivit = tvorba vlastních projektů a jejich sdílení před odjezdem.

Dobrovolnictví: výroba a vyvěšování budek, mapování doupných stromů, práce v místním včelařském arboretu – oprava jezírka, péče o výsadby, údržba vysazených stromořadí – pletí, oprava závlahových mís, oprava kůlů a úvazků, tvorba berliček pro dravce.

Čeho si lze na výše uvedených příkladech všimnout:

- práce s místní komunitou a její zapojení
- smysluplná dobrovolnická činnost v místě jako základ pro akce
- propojení programu, dobrovolnictví a místa na akcích
- aktivizace místní veřejnosti, institucí v důsledku dobrovolnických aktivit, všestranná motivace ke společenské odpovědnosti, rozvoj spolupráce mezi spolky navzájem a mezi spolky a akademiky, úřady, firmami atd.
- účastníci přenášejí svou zkušenost dál do svých aktivit u sebe doma, na svých akcích
- i v těžkých tématech přináší dobrovolnictví impulsy a naději

Příloha – praktické tipy pro organizátory

„Životu se dá rozumět jenom zpětně – ale musí se žít dopředu.“

Søren Kierkegaard

Podpora a servis organizátorům

Hnutí Brontosaurus

Zde je přehled nabízené podpory k organizaci akce a kontakty, na které se můžeme obrátit. Aktualizovaný ho najdeš na webu Hnutí Brontosaurus v sekci Zapoj se/organizování akcí.

Mentoring a poradenství odborníků

Mentori, zkušení brontosauři organizátoři ti zajistí podporu a provedou tě organizací akce od stanovení cílů, přes praktickou organizaci až po překonání případných překážek. Více informací najdeš na webu mozek.brontosaurus.cz nebo dostaneš na vzdelavani@brontosaurus.cz.

Propagace

Zveřejníme tvou akci v kalendáři akcí na webu, na našem Facebooku, Instagramu a budeme ji dále šířit. Pro snadné vytvoření vizuálu využij sdílený přístup do online grafického editoru Canva. Ozvi se na marketing@brontosaurus.cz.

Finanční podpora

Na jednodenní, víkendové či vícedenní akce můžeš žádat o finanční podporu, tedy o proplacení nákladů akcí v limitech na účastníka a den, nákladů na nákup materiálu, potravin, cestovného, ubytování apod. Info na finance@brontosaurus.cz.

Lokality

Nevíš, jak si najít skvělou lokalitu, obrať se na naše koordinátorky - v rámci Akce příroda na akce-priroda@brontosaurus.cz nebo Akce památky na pamatky@brontosaurus.cz ti zprostředkují vhodnou lokalitu z aktuální nabídky nebo Mapoticu Hnutí Brontosaurus.

Pojištění

Všichni členové a účastníci Hnutí Brontosaurus mají sjednané úrazové pojištění. Hlavní organizátoři – držitelé kvalifikací HB mají zároveň pojištění odpovědnosti za škodu.

Nářadí, materiál a prostory

Na akci si můžeš také zapůjčit vybavení nebo nářadí a pokud hledáš ubytování, tak nabízíme pronájem některé z našich chat.

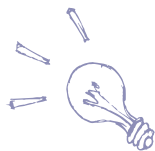

Návody a manuály

Nabízíme metodické materiály o péči o přírodní lokality, organizování akcí, akcích pro středoškoláky, práci s dětmi či šetrném provozu na akcích. Hledej na mozek.brontosaurus.cz nebo žádej na vzdelavani@brontosaurus.cz.

A kdyby bylo třeba, je tu pro tebe podpora základních článků v regionech a v Brně tým pracovníků ústředí Hnutí Brontosaurus. Rádi ti poradíme a pomůžeme, podpoříme tě!

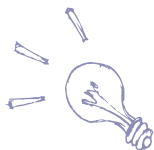

Chceš dělat akce pod Brontosauřem a nevíš, jak začít? Přidej se k některému klubu nebo základnímu článku, absolvuj organizátorský kurz nebo nejlépe rovnou založ svůj klub nebo článek. U klubu je to snadné: stačí mít tři lidi, záměr a požádat o schválení klubu. Za několik dní můžeš čerpat brontosauřský servis a výhody.

Co se hodí pro pořádání akce s Hnutím Brontosaurus – checklist

- Mít nápad, záměr akce
- Mít lokalitu, místo pro dobrovolnickou pomoc
- Mít základní článek nebo klub, pod kterým akci pořádám.
- Mít tým – spoluorganizátory lze najít v burze na webu v sekci Zapoj se
- Mít osobu s kvalifikací Organizátor HB:
 - u jednodenní akce není třeba
 - pro víkendovky a tábory lze získat na kurzu: organizator.brontosaurus.cz
 - nebo tě spojíme s organizátorem, garantem, mentorem, který kvalifikaci má
- Zadat akci do Brontosauřího informačního systému (BIS) a tím propagovat i na webu
- Vytvořit FB událost akce
- Požádat si o finanční podporu
- Využít servis Brontosaura – zapůjčení náradí, balíček pro organizátory atd.

Nevíš si rady? Piš nám na ústředí Brontosaura na e-mail dobrovolnictvi@brontosaurus.cz.

Podrobný návod na organizaci víkendovky i tábora najdeš na webu mozek.brontosaurus.cz v sekci Organizování akcí.

METODIKY Hnutí BRONTOSAURUS

Dosud vyšlo:

Environmentální vzdělávání
a výchova, Dalimil Toman
Propagace zážitkových
a dobrovolnických akcí, Martin Rehuš
Dramaturgie, Filip Kalčík
Dobrovolnictví, Dalimil Toman

Připravujeme k vydání:

Bezpečnost a hygiena na akcích
Plánujeme k vydání:
Příprava dobrovolnicko-zážitkové
akce od A do Z
Hnutí Brontosaurus a jeho metoda
Právní minimum organizátora

Použité a doporučené zdroje:

10 Tips for Leading Volunteers. In: goskybound.com, 20.7.2015.

Dostupné z: <https://goskybound.com/10-tips-for-leading-volunteers/>

Zdeněk Beneš, Daniel Drahanský, Jana Haková, Milan Hanuš, Miroslav Hanuš, Radek Hanuš, Aleš Pokorný, Karel Štěpánek. (2016). *Instruktorský slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. Nadační fond Gymnasion.

Martin Buňka a kol. (2011). *Sada minimálních kompetenčních profilů pro pozice v nestátních neziskových organizacích v oblasti práce s dětmi a mládeží*. Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání.

Daniela Havlíčková, Kamila Žárská (2012). *Kompetence v neformálním vzdělávání*. Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání.

Daniel Franc, Daniela Sobková Zounková, Andy Martin. (2007). *Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora*. Computer Press.

Pavol Frič, Tereza Pospíšilová, Jiří Tošner, Martin Vávra. (2010). *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Agnes.

Gymnasion - Prázdninová škola Lipnice - 2007 - číslo 8

Hnutí Brontosaurus. (2017). *METODIKA. VÍKENDOVKA PRO PRVOUČASTNÍKY*. Hnutí Brontosaurus.

Hnutí Brontosaurus. (1988). *Metodika letních táborů*. Hnutí Brontosaurus

Klub UNESCO Kroměříž, Hestia. (2004). *Dobrovolníci, vzdělávání a výchova ve škole i mimo školu*. Sborník konference Kroměříž 2004. Klub UNESCO Kroměříž, Hestia.

Zdeněk Krejsa, Peter Randis, Tereza Jirků, Monika Janoštková, Michal Čančík, Jaromír Zajíček, Ivana Vilikusová, Alena Polanská, Zdeněk Chval, Gabriela Vavřinová, Helena Mrákotová, Adéla Kašková, Jitka Janíková. (2012). *Sborník příkladů dobré praxe. Výchova k dobrovolnictví*. Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání

Národní informační centrum pro mládež. (2015). *Dobrovolnictví*. Národní informační centrum pro mládež.

Aleš Máchal (1996). *Špetka dobromysli: kapitoly z praktické ekologické výchovy*. EkoCentrum.

Aleš Máchal, Helena Nováčková, Lenka Sobotová a kol. (2012). *Úvod do environmentální metody a globálního rozvoje vzdělávání*. Lipka - ediční centrum

Radek Pelánek. (2008). *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Portál.

Hana Svatošová. (2022). *Historie Základního článku Hnutí Brontosaurus Klub přátel Lukova*.

Jiří Šipr. (1995). *Metodika pro organizátory akcí Hnutí Brontosaurus* (1. díl). Hnutí Brontosaurus.

Gosia Zubowicz-Thull, Monika Novosádová, Tomáš Protivinský, Natalia Luchko. (2012). *How to be a leader in an environmental organisation*. Youth and environment Europe.

Jiří Tošner, Olga Sozanská. (2006). *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Portál.

Dalimil Toman. (2017). *Metodika. Environmentální vzdělávání a výchova*. Dobrovolnictví. Hnutí Brontosaurus.

Pavel Trantina, Daniela Havlíčková. (2012). *Sebeevaluační nástroje*. Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání.

Obsah

1. Dobrovolnictví	5
Fenomén dobrovolnictví	6
Přínos a hodnota dobrovolnictví	9
Rizika dobrovolnictví	11
Formy a podoby dobrovolnictví	12
Místo Brontosaura mezi dobrovolnickými organizacemi	13
2. Já a dobrovolnictví, já a vedení, já a organizování	15
Můj vztah k dobrovolnictví	16
Jak být dobrým lídrem	19
Když se pustím do organizování	23
3. Brontosauří metoda: dobrovolnictví v kontextu ostatního programu	25
Brontosauří metoda pořádání akcí	26
Dobrovolnictví a neformální vzdělávání	29
Dobrovolnictví, zážitkovka a dramaturgie akce	31
4. Dobrovolnická pomoc a místo, kde pomáháme	33
Dobrovolnictví jako základ akce	34
Jaká by měla být dobrovolnická pomoc přírodě a památkám	34
Praktický výběr lokalit	36
Praktické náměty pro dobrovolnické činnosti	38
5. Dobrovolníci	45
Co motivuje k zapojení a dobrovolnické činnosti	46
Dobrovolníci přicházejí	49
Dobrovolníci jako účastníci akcí	50
Dlouhodobí dobrovolníci	52
Komunita a zapojení místních	55
Jak na spolupráci s místní komunitou	55
6. Organizace dobrovolnické činnosti	57
Co vše máme na paměti při organizaci dobrovolnických aktivit	58
Před dobrovolnickou akcí	59
Během dobrovolnické činnosti, akce	59
Jak organizovat dobrovolnickou práci	62
Po dobrovolnické akci	62
7. Příběhy, přesahy a příklady dobré praxe	63
Cesta ke kořenům	64
Spolu po tornádu	65
Expedice Moravská Amazonie	66
Příloha - praktické tipy pro organizátory	67
Podpora a servis organizátorům Hnutí Brontosaurus	70
Co se hodí pro pořádání akce s Hnutím Brontosaurus - checklist	72

ORGANIZUJ S HNUTÍM BRONTOSAURUS

Hnutí Brontosaurus je otevřeno novým organizátorům! Přidej se do některého týmu k organizování víkendovky či Prázdnin s Brontosaurem. Nebo se přihlas na celoroční organizátorský kurz v Praze nebo Brně, víkendové kurzy nebo letní zážitkový kurz Cestičky.

Informace o kurzech najdeš na webu:

www.organizator.brontosaurus.cz

Kontakt: vzdelavani@brontosaurus.cz

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfzp.cz

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

| Nadace OSF

VÝBOR DOBRÉ VĚLE
Nadace Olgy Hejvaldové

Hnutí Brontosaurus

Hnutí Brontosaurus je česká nezisková organizace, která se zaměřuje na ochranu životního prostředí a volnočasové aktivity převážně pro děti a mladé lidi. Propojujeme dobrovolnickou práci pro přírodu a památky, smysluplnou zábavu a vzdělávání s důrazem na bezprostřední kontakt s přírodou, rozvoj osobnosti a aktivní zapojení jednotlivce.

Více informací o Hnutí Brontosaurus najdeš na webových stránkách
www.brontosaurus.cz

NAŠE VIZE

Chceme svět, kde lidé nejsou lhostejní ke svému okolí,
respektují a ctí přírodu a kulturní bohatství
a společně o ně pečují.